A GYÖRGYI KÁLMÁN EMLÉKKIÁLLÍTÁS

EDMUND GERŐ: DIE KÁLMÁN GYÖRGYI GEDÄCHTNISAUSSTELLUNG. Kálmán Györgyi, zu dessen Andenken diese Ausstellung veranstaltet wurde, war 35 Jahre lang die Seele der Landesgesellschaft für Kunstgewerbe. Im Kreise von Kunsthandwerkern das Künstlerische betonend, machte er die Gewerbekünstler auf die Wichtigkeit des guten Handwerkes aufmerksam. In der Werkstätte des Kunsthandwerkers wird gerne gearbeitet, der Arbeiter findet Interesse an seiner Arbeit, sein Schaffen wird vom Geist geleitet und von der „Erregtheit des Werdens" begleitet. Györgyi war auch Sozialpolitiker. Er war bestrebt Grundlagen zu schaffen, die es ermöglichten, schön leben und gerne arbeiten zu können. Er war Künstler, Schriftsteller, Gelehrter und Agitator in einer Person, die Landesgesellschaft für Kunstgewerbe war aber die Stätte seiner Wirksamkeit. Er schloss sich keiner Richtung an, trat keiner entgegen, war Anhänger der ungarischen Formensprache, hatte aber Achtung für jede Stilrichtung; er unterrichtete Lehrer. entwarf Lehrpläne und konzipierte die „ordre de bataille" für die Landesgesellschaft für Kunstgewerbe. Er forderte Qualitätsarbeit. Auch diese Ausstellung ist eine Qualitätsausstellung. Mit ihrer Veranstaltung wurde sein Sohn, Architekt Dénes Györgyi beauftragt. Monumentalarchitektur ist sein eigentliches Fach, jetzt bewies er aber seine grossen Fähigkeiten auf dem Gebiete der Innenarchitektur. Dieses Werk Dénes Györgyi's ist sozusagen eine Demonstration gegen die dekorationsgegnerische neue Architektur. Die Werke der hervorragendsten Bildhauer dienten ihm zur Dekoration. Die Ausstellung bringt die Qualitätswerke von nur wenigen, aber hervorragenden Künstlern. Nur auf diese Weise kann eine richtige Selektion getroffen werden. Denn die Ausstellung der Landesgesellschaft für Kunstgewerbe kann nur „das Beste bringen". Bereits das „Ziemlich-gute" muss weggelassen werden. Die Ausstellung ist modern, aber nicht im dogmatischen Sinne des Wortes. Das Streben nach Schönheit charakterisiert sie.

ÖDÖN GERŐ: THE KÁLMÁN GYÖRGYI MEMORIAL EXHIBITION. Kálmán Györgyi in whose memory this exhibition was arranged was for thirty-five years the spirit of the Society for Applied Art. He taught the tradesman art, the artist he taught handicraft. The tradesman should love his profession, the labourer should be interested in his work. The spirit should rule over his creating activity: „die Erregtheit des Werdens". Mr. Györgyi was a socialist who was trying to solve the problem: how to live nicely, and how to love work. He was artist, author, scientist, agitator, and the Society for Applied Art was his field of acitivity. He did not join any directions, neither did he turn against them, equally appreciating all striving after new styles. He instructed teachers, drew up systems of instruction and he composed the „ordre de bataille" of the Society for Applied Art. He claimed work of quality; this exhibition too is a quality exhibition. Mr. Dénes Györgyi, his son was trusted with its arrangement. He is a monumental architect, but this time he succeded in building an intimate architecture, as a demonstration against the new kind of architecture without any decoration whatsoever. The best artists furnished him with decorations. This exhibition brings the quality work of only a few exquisite artist. Such a specialisation gives best opportunity to a selection, because on the exhibitions of the Society for Applied Art only the „best" can take part, The exhibition is modern, but it is not dogmatically modern. The search for beauty rules over it.

Györgyi Kálmán harmincöt évig lelke volt az Országos Magyar Iparművészeti Társulatnak. Igazgatta és irányította, egyengette az útjait és erőszakolta az eredményeit. A műiparosok körében az iparművészetet propagálta, az iparművészeket pedig a jó mesterségre, a művesség megbecsülésére, a művességbe való beleélésre fogta. Az alkalmazott művészet jól alkalmazott mesterség legyen, az egyik szépet jól csináljon, a másik jót szépen: ez volt Györgyi Kálmán igyekvésének lényege. Akár l'art pour l'art alkotnak, akár pedig a hasznosságért, két örömöt szolgáljanak: a műhelyét és a mű birtokosáét.

A műiparos műhelyében szeretettel dolgoznak, munkája érdekli a munkást. Ezt az érdeklődést finomítani, nemesíteni volt Györgyi Kálmán akarása. A dolgozáson uralkodjon ez a szellem, az alkotás gondolata. A keletkezésnek izgalma, annak az izgatottsága, hogy valami lesz és hogyan lesz. Így lettek, ilyen boldogságos izgalomban, régente a mesterségek remekei. És így remekelhet most is a művesség, a műhelymunka. Györgyi Kálmán, a szociálpolitikus, az iparművészettel nemesíttetni vélte a munkát. Mert azt a tételt, hogy a munka nemesít, veszélyezteti az a gondolat, hogy a munka — robot.

Györgyi Kálmán szociálpolitikus is volt, mint ahogy minden művészetpolitikus az, aki keresi a lehetőségeket, hogy szeressük a munkát és tudjunk szépen élni. A művészet kegyelméből adódik ez a kettősség, az iparművészet kegyelméből is, amelytől szintézisbe egyesül a hasznosság és szépség.

Györgyi Kálmán harmincöt éve és az a tizenöt esztendő, amelyben megelőzőleg a fővárosi iparrajziskolán tanított, ezt a szociálpolitikát és művészetpolitikát szolgálta. Ruskin is ilyen szociálpolitikus volt, Morris is. Györgyi Kálmán művész, író, tudós és agitátor volt, mint ők. Agitált tanítva, példát adva, tábort toborozva. Tudott lelkesíteni és tudott lelkesedni. Mert hitt az igazai igazságában. Problémái voltak, de nem volt problematikus lelkület. Mert ura volt minden akarásának és tisztában volt a lehetőségekkel. Látta a határaikat is. Az Iparművészeti Társulat a toborzó helye volt, száz meg száz tehetséget gyüjtött a kiállításaira. Erős egyéniségeket és jól iskolázottakat. És ügyet vetett rá, hogy amazok el ne tévedjenek, ezek pedig ne legyenek sablon rabjává.

Nem szegődött egyetlen irányhoz sem és nem fordult el egyetlen értékes művészeti áramlattól sem. Lelkesedett a magyar formanyelvért, de megbecsülte az idegen stíltörekvéseket is. Megbecsülte az amatőröket is, mert hátha művészenergia törhet ki közülük s mert az amatőrség és a dilettánsság a művészet iránt való érdeklődést éleszti. Kezére járt az igazi tehetségeknek.

Kaesz Gyula : Szignet.

Csabai Ékes Lajos : Szignet.

Kiállításokat rendezett idegenben is és demonstrálta bennük a magyar alkotó fantáziát. Tanított tanítókat, tanterveket koncipiált és megfogalmazta az Iparművészeti Társulat ordre de bataille-ját.

Megbecsülte ugyan az amatőröket, de az iparművészet és a műipar életkövetelményének a kvalitást tartotta. Hiszen tulajdonképen mindig a dolgoknak a kvalitását érezzük. Azzal hatnak, azzal kapnak meg, azzal válnak ki, azzal különbek mint a szokvány. A művesség a művészetet a kvalitással szolgálja. Györgyi Kálmán fanatikusa volt a jó kvalitásnak. Ez a kiállítás, amelyet most az emlékezetére az Iparművészeti Múzeum díszudvarában rendeztek, a szó legteljesebb értelmében kvalitáskiállítás. Néhány szakmának legjava kvalitású munkáit mutatja be. Nem is lehetett volna Györgyi emlékére különb ünnepet rendezni, mint az ilyen minőséget demonstráló kiállítást. A kvalitás megbecsülésében van valamelyes etikus állásfoglalás. Györgyi művészi erkölcsisége, rigorizmusa sugárzik ebből az emlékkiállításból.

A rendezését fiára bízták, G y ö r g y i Dénes építészre. Lélek az apja lelkéből, fanatikusa a maga művészetének. Csak a minap tüntette ki a Lechner Ödön Társaság egyik nagy épületét a Lechner-plakettel. A monumentalitás az ő rendes megszólalási nyelve, de most, ebben a kiállításban, intímnek kellett lennie, hogy a kiállított tárgyak el ne vesszenek a térben. Igyekezett és tudott bensőséges és nemes, intim és ünnepies lenni a térkiképzésben. Interiőrökre osztotta be a területet, s egy ünnepi csarnok és egy szoborfolyosó köré fűzte őket. A felülvilágított, festői hatású termeket és zúgokat szabadon álló és fülkékbe helyezett szobrok melegítik.

Modern építészet, amely nem fél a dekorációtól. Van ebben az elrendezésben és képzőművészekkel való szövetkezésben valamelyes demonstráció a dekorációtól idegenkedő építészet és lakásrendezés ellen. Az iparművészet, az alkalmazott művészet tiltakozik ellene, hogy alkal-

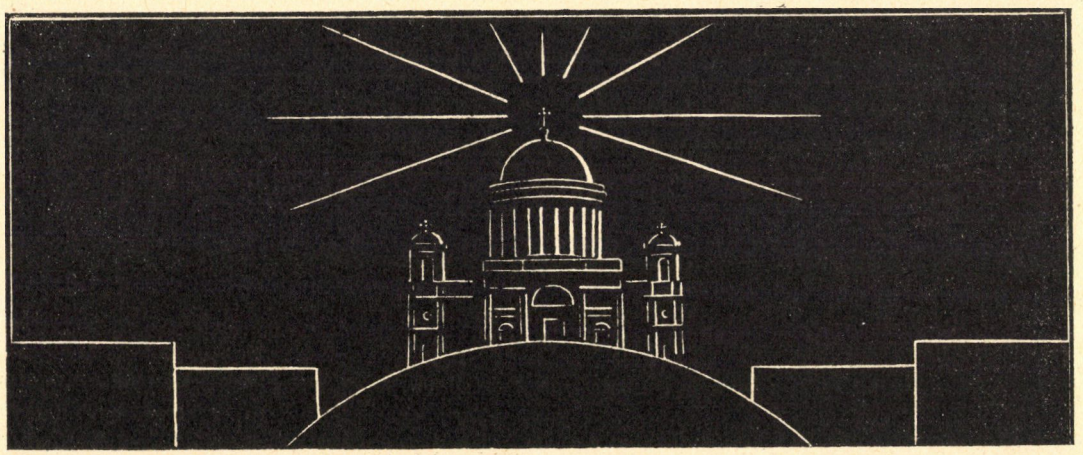
matlan művészetnek tartsák. Az alkalmazott és az alkalmazó művészetnek életkövetelménye, hogy a fantázia fogyatékos tárgyiassága el ne hatalmasodjon. A helyiséggyár ellen tüntet Györgyi Dénes interiőrművészete. Java szobrászok, Pásztor János, Beck Ö. Fülöp, Varga Oszkár, Ligeti Miklós, Pátzay Pál, Lux Elek, Csorba Géza, Sidló Ferenc, Ohmann Béla, Szentgyörgyi István, Kisfaludy Strobl Zsigmond, Medgyesy Ferenc, Gádor István, Vilt Tibor, Mészáros László, Zilzer Hajnalka, Esseő Erzsébet, K. Kalmár Elza segítik a tüntetésben. Van a szobrok közt meglepetés is, Lux Alice gotikus ritmusú női aktja vagy Dózsa Farkas András „Anyaság"-a. Rahmer Mária színes kerámiákkal demonstrálja a dekoráció jogát. Csak éppen újat, érdekeset, szokatlant, de megszokhatót kell hoznia a dekorációnak. Akkor azután nem „Unfug".

A kiállításról úgy tudom, hogy első fejezete annak a sorozatnak, amelyben az Iparművészeti Társulat a művességeknek kvalitás-munkára rátermettségét szisztematikusan akarja bemutatni. Mindig csak egynéhány művességét. A totalitás érvényesülését jobban szolgálja az ilyen rendszeresség, mint a szokásos, mindenhonnan mindenfélét összehordó kiállítás. Áttekinthetőbb is, a kvalitásra jobban mutat rá s a dilettantizmusnak inkább útját állja. Becsüljük meg a szisztemát a művészetben is, mert célt szolgál, már pedig az Iparművészeti Társulat az ő új kiállításaiban az egyéniség joga mellett a kvalitást mint kötelességet akarja érvényesíteni. Az iparművészet és a műipar kiállításai a kiválasztást szolgálják. Csakis a legjobbnak van helye bennük. Már nem szerepelhet benne az, ami csak elég jó. Az Iparművészeti Társulat nevelni is akar, Györgyi Kálmán egyenesen iskolának szánta. A „legjobb" főiskolájának.

Ezúttal a fotoművészet, az éremművészet, a könyvművészet, a reklámművészet, keramika, üzleti grafika, sokszorosító eljárások kerültek sorra. Úgy tudom, hogy a szerkesztőség külön ismertetéseket szánt nekik. Sokféle ujsággal köszönt ránk a könyvművészet. Reiter László a rendezője, maga mint kombattáns is nemcsak mint vezér szerepel. Illusztrált könyvek és könyvarchitektura, könyvnyomdász- és könyvkötőmunkák a polcokon és falakon. Mintha a könyvben az író fölé kerekedtek volna. Azután rézkarcoló és fametsző festők lapjai és az „alkalmazott grafika" érdekes próbálkozásai Rosner Károly, Végh Gyula és Kner Albert rendezésében. Reklámképek, és plakátok, köztük olyanok is, amelyek elmésségbe fojtják az értelmet. Talányok és rejtélyek ott, ahol szinte harsognia kellene a magátólértetődésnek. Néhány szobában reklámfotografiák, fotoillusztrációk és elmés fotoriportok, ezt Pécsi József és Balogh Rudolf rendezték. Alattuk üveges tárlókban a dr. Procopius Béla és Berán Lajos rendezte érem- és plakettkiállítás és tarka, játszi formájú, akárhányszor rokokó hangulatú kerámiák, a falakon néhány szőnyeg.

Jobbára modern kieszelések, újszerű formajátékok, új technikák. De majd valamennyiben a fantázia boronálta össze a művességet a művészettel. Kevés dogmatizmus, sok szépségben való kedvtelés. Úgy, ahogy valamikor, még csak ötödfél esztendővel ezelőtt, Györgyi Kálmán elképzelte.

GERŐ ÖDÖN

Reiter László : Fejléc.

IPARMŰVÉSZET ÉS SZOBRÁSZAT A GYÖRGYI KÁLMÁN EMLÉKKIÁLLÍTÁSON

ERVIN YBL: KUNSTGEWERBE UND BILDHAUERKUNST DER KÁLMÁN GYÖRGYI GEDÄCHTNISAUSSTELLUNG. Zur Erhöhung der künstlerischen Wirkung der Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung, wurde von der Landesgesellschaft für Kunstgewerbe auch die Skulpture und das eigentliche Kunstgewerbe herangezogen. Die ausserordentlich intensive und künstlerische Belebung der von Dénes Györgyi vorbildlich entworfenen Raumeinheiten ist das Ergebnis jener Werke der Plastik und des Kunstgewerbes, die in den einzelnen Sälen zum Teil frei stehen, zum Teil aber in den eingebauten Vitrinen untergebracht sind. Dank einer sehr umsichtigen Auswahl erhalten wir in den Werken der Plastik das Allerbeste von dem, was gegenwärtig auf diesem Gebiete geleistet wird. Der grösste Teil dieser Werke weist auf moderne, aber bereits im Naturalismus wurzelnde Stilprobleme hin. Dies gilt vor allem für Werke der Kleinplastik und der figuralen Keramik. Die ungarische Münzenkunst war noch bei keiner Ausstellung so stark vertreten; aber auch die ausgestellten Radierungen, Goldschmiede- und Porzellanarbeiten, Spitzen und Teppiche trugen viel zum ausserordentlich grossen Erfolg dieser bestgelungenen Ausstellung der letzten Jahre bei.

ERVIN YBL: APPLIED ART AND SCULPTURE AT THE KÁLMÁN GYÖRGYI MEMORIAL EXHIBITION. In order to raise the effect of the Kálmán Györgyi Memorial Exhibition the Society for Applied Art used also the assistance of sculpture and that of genuine applied art. The standard architecture designed by D. Györgyi is brightened up by plastic works and by works of applied art, which are partly standing free in different rooms, partly are scattered about in glass-cupboards built in the wall. The manager of the exhibition selected the sculptures, so as to represent the best of our plastic production. Their greatest part is certifying modern style-problems getting free from naturalism. This intention shows itself strongest in the smaller plastics and in figure ceramics. Hungarian medal art was never before represented so richly as on this exhibition, but all the engravings, goldsmithworks, china, laces and carpets exhibited contributed to the fact, that the exhibition should turn out a success, even in European relation.

Hiába akart az Iparművészeti Társulat néhai nagynevű igazgatójának, Györgyi Kálmánnak emlékére a sokszorosító művészetünk fejlettségét illusztráló szakkiállítást rendezni, az együttes művészi hatásának fokozása céljából mégis kénytelen volt a szobrászat és a tulajdonképeni iparművészet segítségét hívni. Ez volt méltó különben is az ő emlékéhez, mert Györgyi Kálmán érdeklődése, irányító, propagatív tevékenysége kiterjedt a művészet egész területére. A Györgyi Dénes által tervezett mintaszerű architektúra téregységeinek legintenzívebb és legartisztikusabb megelevenítését tehát plasztikai és iparművészeti alkotásoknak köszönhetjük, melyek az egyes termekben szabadon állanak, részben pedig a falakba komponált vitrinekben vannak elszórva. Mintha a nagy múzeumok tribunáinak ünnepies csendje honolna az egyes termekben, ahol a falak egyszerű, sima kiképzése csak a fődarab hatását emeli ki és a szemlélet zavartalan koncentrálását segíti elő. Ennek a gondolatnak kidomborításában feltétlenül a képzőművészet magasabbrendűségének tisztelete érvényesül, mely szinte ellensúlyozza a kiállítás többi anyagának gyakorlatiasságát és szakszerűségét. A két szempontnak sikerült egyensúlyában, az önálló artisztikumnak, a figurálisban rejlő formakifejezésnek a praktikum művészi tálalásával való összhangzásában rejlik a kiállítás komoly jelentősége. Egyfelől önálló szobrok, másfelől kereskedelmi célt szolgáló nyomtatványok. A kettő között foglalnak helyet az iparművészeti tárgyak, amelyeknek van valami céljuk, használhatóságuk, de mégsem ezért, hanem a bennük kifejezésre jutó művészi gondolatért valósultak meg. Nagyképűen úgy fejezhetnők ki magunkat, hogy az iparművészeti alkotások bizonyítják legvilágosabban a művészet teleologikus természetét. Egy artisztikus, mázas edény nem azért van, hogy esetleg virágot vagy miegymást tegyünk belé, hanem hogy a formáját, a színét meghatározó művészi ötlet életre keljen általa, emellett természetesen azért is, hogy megjelenésével díszítsen, lelkünket megörvendeztesse.

A szobrászi alkotásokat a kiállítás rendezősége úgy válogatta össze, hogy ezek plasztikai termésünk java szintjét képviseljék. Csak egy-két

Reiter László: Illusztráció.

ismeretlen alkotással találkozunk, amellyel művészük most lép először a nyilvánosság elé, a többi mind jól bevált érték, jelentős darabjai európai mértékkel mérhető szobrászatunknak. Ligeti Miklós közismert Anonymusa, Kisfaludy-Stróbl Zsigmond Pázmány Pétere és a kiállítás bejáratánál Ohmann Béla Huszár Pálja, — az első magyar könyvnyomtató szobra — képviseli köztük az emlékszerű plasztikát. Anonymusában Ligeti olyan szabadon él a szobrászi formáló erővel, oly szerencsésen és nagyvonalúan kapcsolja össze a figurális és tektonikus elemeket és mégis oly vizionárius biztonsággal fejezi ki a történeti gondolatot, hogy ez a szobor méltán sorolható reprezentatív nemzeti alkotásaink közé. Egyszersmind a legrégibb munka a kiállított szobrok közt, megmutatja az emlékszerű szobrászatnak azt az utat, amelyen haladnia kell. Kisfaludy Stróbl Zsigmond Pázmánya szerencsésen fűzi tovább a pompázatosan trónoló alakoknak XVII. századi barokk gondolatát, Ohmann Béla Huszár Pálja pedig arról tesz tanuságot, hogy a művész a naturalisztikusabb mintázásban éppúgy otthon van, mint az architektúra stílusához simuló dekoratív plasztikában. Utóbbi szobor egyike a debreceni központi egyetem elé kerülő reformátor-emlékműveknek. A nagyvonalúsághoz, az összefoglalt, az energikus formákhoz azonban itt is hű marad Ohmann.

A szobrok nagy része a naturalizmusból kibontakozó mai magyar szobrászat stílusproblémáiról tesz tanuságot. Pásztor János Ad astra című kitűnően mintázott hatalmas női aktja még inkább csak a beállítás szimetriájában, mint a formálás stílusában emelkedik a természet fölé, épp így Szentgyörgyi István, Kisfaludy Stróbl Zsigmond és Lux Elek is kútfiguráikban, táncoló női alakjaiban is a régi hagyományokat ápolják tovább, de Kisfaludy Stróbl Zsigmond lendületes Íjásza és Lux Eleknek egy kisebb bronz női aktja már erőteljesebb kifejező nyelven beszél. Lux Elek mintázta meg néhai Györgyi Kálmán szép férfias fejét is. Medgyessy Ferenc, Pátzay Pál, Beck Ö. Fülöp, Sidló Ferenc, Varga Oszkár, Csorba Géza, Dózsa Farkas András, Mészáros László és Vilt Tibor szobraiban már határozott stílusakarás jelentkezik. Medgyessy lovasszobra, ülőnője, táncoló női alakja bármennyire megtelik is élettel, az anyag súlyát, kissé provinciális nehézkességét, lapidáris kötöttségét sohasem feledtetik, viszont Pátzay alakjai telve vannak öntudatos szellemiséggel. Szomorúságot kifejező alakjában a testet körülölelő köntös és alak egymástól elválaszthatatlan tömeget alkot, a drapériák megtelnek élettel és a testtel együtt adják az alak formáinak átszellemült ritmusát, érzékeny hajlatait. Sidló Ferenc az etruszk hagyományokból vett hatásokkal termékenyíti meg újabb, misztikusabb, de összefoglaltabb stílusát, Varga Oszkár pedig a zsírpárnák nélküli, csontos fiú aktjában az artikulált formákat hangsúlyozza anélkül, hogy az alak határozott reliefbe való helyezéséről és archaizálásáról megfeledkeznék. Beck Ö. Fülöp méltán nagyratartott kvalitásai tulajdonképen plakettjeiben érvényesülnek legtökéletesebben. Csorba Géza szobrászi problematikája megmarad a testhez símuló lepelben ábrázolt alakok különböző variálásánál, amelyet az Ady-síremlékben is megvalósított, kivéve egy másik síremlékalakjában, ahol a drapéria önálló formai hangsúlyt kap a test idomaival szemben. Dózsa Farkas András szintén egyik reménye a modern plasztikánknak, egyéni, határozott stílusa mindegyik alkotásában már világosan érvényesül. Mészáros László korsós női alakjával, Vilt Tibor pedig a pasaréti templom homlokzatára jövő bensőséges Szent Ferencével szerepel.

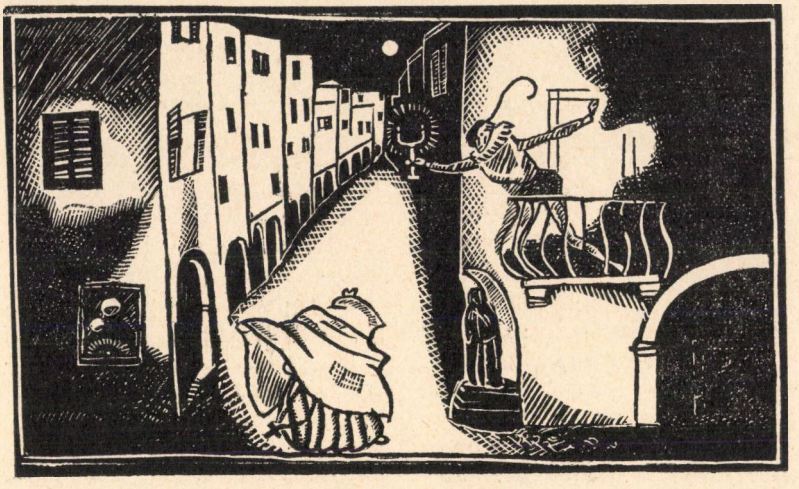
Ugyanezeket az értékeket találhatjuk az említett szobrászok kisplasztikáiban is, amelyek között még Horvay János, Esseő Erzsébet, Kövesházi Kalmár Elza és Zilzer Hajnalka több jellemző darabját is láthatjuk. Már egy lábbal az iparművészetben állanak

Rahmer Mária mázas cseréppplasztikái, melyeknek groteszk kedvességét, kissé idegen, de mégis zamatos artisztikumát nem győzzük eléggé hangsúlyozni. Szín és forma hatásosan egészíti ki egymást bennük. Épp így ki kell emelnünk Márkus Lili primitív kifejezésű cserépoltárait, Gádor István mulatságos figuráit, Borzai Szuchy Ferenc finom cserépalakjait, ezek azonban már átvezetnek a keramikához, Gorka Géza, Endrő Margit, a. Malami, T. Eleőd Györgyi és a többiek jól ismert, sokat méltatott edényeihez.

A magyar éremművészetet még sohasem mutatták be ilyen gazdagon, mint a Györgyi Kálmán Emlékkiállításon. Felvonulnak az összes nevesebb érem- és plakettművészeink, élükön Beck Ö. Fülöppel, Telcs Edével, Reményi Józseffel Tóth Gyulával, Szántó Gergelyl, Vince Pállal, Sződy Szilárddal, Madarassy Walterrel, Moiret Ödönnel és Berán Lajossal, akiknek az elmélyedést kívánó művészet kiváló darabjait köszönhetjük. A legmarkánsabb egyéniség köztük kétségtelenül Beck Ö. Fülöp. Minden érmét eredeti elgondolás, tudatos alakítás, zamatos és erőteljes kivitel jellemzi. Nem bibelődik az aprólékossággal, csak a karakterisztikus vonások kiemelése érdekli, a kisméretben is mindig monumentálisan fejezi ki magát. Mestere a relieftechnikának, a határozott, energikus mintázásnak. Az alakokat mindig úgy vetíti a síkra, hogy azokról világos, teljes és artisztikus képet kapjunk. A betűk stílusára is gondol, alak, fej, betű egy-egy érmén, plakettjén nagyság és alakítás tekintetében művészi összhangban van egymással. Reményi is a természettől való elvonatkoztatásban keresi a művészit, de az ő szépségeszménye klasszicizálóbb Beck Ö. Fülöpénél. Telcs Ede a finomságokhoz való ragaszkodásban, Berán Lajos pedig a hagyományok tiszteletében látja hivatása célját. Egy tárlóban az éremverés gyártását is szemléltetően bemutatják. Az értékes gyüjtemény legnagyobb részben dr. Procopius Béla ny. követ, meghatalmazott miniszter tulajdona, aki nagy hozzáértéssel rendezte az anyagot.

Néhány rézkarc, Szőnyi István, Aba-Novák Vilmos, Komjáti Gyula, Barcsay Gyula, Szobotka Imre, Vadász Endre, Végh Gusztáv, Weil Erzsébet és Zádor István ismert művei, egy pár érdekes ötvöstárgy, így gróf Bánffy Miklósnak és Pál Lajosnak a csodaszarvas legendájával ékesített serlege, Iván István eredeti alakú szelencéi, Major István, Hodina Adolf, Homokay József és Kiss Ferenc ezüsttárgyai, porcellánok, csipkék és szőttesek, köztük Koródy György magyaros elgondolású falkárpítja, Vértes Árpád és Lakatos Arthur szőnyegei és Szabó Éva függönyei egészítik ki még az emlékkiállítás képző- és iparművészeti részét, mely úgy anyagában, mint Györgyi Dénes installációjában egyike az utóbbi évek legsikerültebb és európai viszonylatban is számottevő együttesének.

YBL ERVIN

Vértes Marcell: Illusztráció.

KÖNYVMŰVÉSZET A GYÖRGYI KÁLMÁN EMLÉKKIÁLLÍTÁSON

LADISLAUS REITER: BÜCHERKUNST IN DER KÁLMÁN GYÖRGYI-GEDÄCHTNISAUSSTELLUNG. Vor dem Weltkriege gab es in Ungarn keine Bücherkunst. Ihre Entstehung ist der Ungarischen Bibliophilgesellschaft zu verdanken. Diese Gesellschaft wurde im Jahre 1920 gegründet. Durch die alljährlich veranstalteten Ausstellungen und durch den musterhaften Verlag von Büchern trug sie ungeheuer viel zur Hebung der ungarischen Bücherkultur bei. Die im Verlag der Ungarischen Bibliophilgesellschaft erschienenen Bücher sind in den verschiedensten Druckereien hergestellt worden. Die Historie Miklós Toldi's (Pápai Druckerei), das Alexander Apponyi Gedächtnisbuch (Globus-Druckerei) und die Altungarischen Bibliophile (Druckerei Nikolaus Biró) gehören zu den gelungensten ihrer Ausgaben. Während der Jahre 1920—30 ist im Amicus-Verlag die musterhafte Ausgabe von Endre Ady's „Briefe aus Paris" (Globus-Druckerei) und Lajos Ady's „Endre Ady" (Pápai Druckerei) erschienen. Auf dem Gebiete der Illustration besitzt Ungarn mehrere ausgezeichnete Künstler. Die Dante-Zeichnungen von Desiderius Fáy sind Höchstleistungen. Die Holzschnitte von Paul C. Molnár, besonders diejenigen der Verkündigung Mariä, und die von Ladislaus Reiter, sind weltberühmt. Die bunten Pariser Aquarelle von Gustav Végh, sind geistreich. Künstler ausgezeichneter Werke sind weiters Aladár Richter jun., Stefan Biai Föglein, Géza Vörös, Leopold Gedő. Die Meister der Radierung sind: Stephan Szőnyi, Wilhelm Aba Novák, Julius Komjáti Vanyerka. Die grösste Attraktion der Ausstellung ist der Saal der Kinderbilderbücher, mit den in Amerika erschienenen bunten Illustrationen von Miska Petersham-Petrezselyem mit den Phantasien von Anna Lesznai und Álmos Jaschik. Auch die künstlerische Buchbinderei ist hochstehend. Aladár Richter jun., Lajos Csabai Ékes, Albert Kner, Lajos Kozma stehen mit ihren Entwürfen, Martha Biró und Elisabeth Kner aber in der Ausführung an erster Stelle.

LÁSZLÓ REITER: BOOK ART ON THE KÁLMÁN GYÖRGYI MEMORIAL EXHIBITION. In the Hungary of prewar times there was no book art yet. It owes its existence to the Hungarian Bibliophil-Society, This society was founded in 1920, and it introduced life into Hungarian book culture by its annual exhibitions. The edditions were made by different printing offices. The best ones are: The History of Miklós Toldi (Pápai's Printing office), Sándor Apponyi's Memorial Book (The Globus Printing office), Ancient Hungarian Bibliophils (M. Biró's Printing office). Between 1920—1930 the editor named Amicus edited standard books. Endre Ady: Letters from Paris (Globus Printing office), L. Ady: Endre Ady (Pápai's Printing office). There are several exquisite Hungarian illustrators. The illustrations of Dante's work by D. Fáy mark the culmination. C. P. Molnár's „Annunciation" and L. Reiter's woodcuts reached world fame, G. Végh's coloured Paris aquarelles are witty. A. Richter jun., I. Biai Föglein, G. Vörös, L, Gedő are represented by excellent works. The masters of engraving are: I. Szőnyi, V. Aba Novák, Gy. Komjáti Vanyerka. The greatest attraction of the exhibition is the room for children's picture-books: M. Petersham-Petrezselyem's coloured books edited in America; Lesznai's and A. Jaschik's fancies. Book art too is standing on a high level. M. Biró and E. Kner are standing on first place as executors, A. Richter jun., L. Csabai Ékes, A. Kner, L. Kozma and L. Reiter as designers.

A háborúelőtti Magyarországon még nem volt könyvművészet. Az akkori idők könyvkultúráját a díszmunkák, a részletfizetéses sorozatok jellemzik. Az 1914. évi leipzigi nemzetközi könyvkiállításon Magyarország nem is vett részt. Az ugyanakkor megjelent „Art of the book" című publikációban Magyarország igen szánalmas módon van képviselve. A magyar fejezetben Bayros Ferenc márki szerepel azon a címen, hogy magyar állampolgár volt, mert Zágrábban született. Nagy Sándor egy lapja és az Iparművészeti Iskola növendékmunkái vannak még benne. Ebben a magányos nagy sivatagban egy-két oázis mégis csak volt. Például Nyugat-címlapjai és Teván egy-két kiadványa, melyek közül Kosztolányi: A szegény kisgyermek panaszai a modern magyar könyvművészet egyik ősnyomtatványának tekinthető.

A modern magyar könyvművészet megteremtése tulajdonképen a Magyar Bibliophil Társaság munkájának tekinthető. Ez a társaság 1920-ban alakult és évenkint rendezett kiállításaival és kiadványaival pezsgő életet vitt a magyar könyvkultúrába. A 7. terem vitrinjeiben látjuk Hoffman Edith: Régi magyar bibliofilek című művét, mely Bíró Miklós nyomdájának mesteri munkája. A gróf Apponyi Sán-

Reiter László : Iniciálé.

dor - emlékkönyvet a Globus, a Rariora et Curiosa-t pedig az Egyetemi nyomda tipográfiájában készítették. Toldi Miklós históriája Pápai Ernő nyomdájából került ki. Az Amicus kiadványai közül a legjellemzőbbek vannak itt: Ady Endre: Levelek Párizsból (Globus), Ady életrajza (Pápai), Reiter László: Magyar könyvkultúra (Globus). A Kner-kiadványok között a legízlésesebb a 3 kötetes Goethe. A Hungária-nyomdában előállított Budapesti képeskönyv Kner Albert ízlését dícséri. Ugyancsak ő tipografizálta a Grafikai almanachot és a Hungária jubileumi könyvét. A Löbl-nyomdát néhány szép lap képviseli. Haiman-Kner György a jövő szép ígérete. Itt vannak ifj. Richter Aladár munkái is, melyek közül a Bélyegkiállítás katalógusa a kiállítás egyik legszebb darabja.

Igen büszkék lehetünk fametsző művészeinkre, akik külföldön már számtalan dicsőséget könyveltek el. Fáy Dezsőnek Dante Comediájához készített kompozíciói a magyar fametszés csúcsteljesítményei. Molnár C. Pál az Angyali Üdvözlet, a Magyar Legendárium és a Cyrano-nyomatok képviselik kitűnően. Buday György szegedi művész rövid idő óta dolgozik, de annál nagyobb sikerrel; legtöbb munkája ki van állítva. Dallos Hanna fametszetei kedvesek, nagyon szellemesek G. Szabó Kálmán lapjai. Divéky József a Tevan-cég könyveit díszítette. Kozma Lajos az 1920-as évek legtermékenyebb művésze. Mesterművei: A régi népballadák könyve és a Margita élni akar. Gróf József előkelő művészetét a Berzsenyihez készített címlapja képviseli. Alulirottat Lukács György: Magyarok a kultúráért című művéből néhány lap, azonkívül a Színpad erkölcse és a Stella. Conrad Gyula kedvesen, Baranyai Ilona brutálisan archaizáló.

A szines illusztrációt számosan képviselik. Végh Gusztáv sarkantyúzott jókedvvel odavetett remek párizsi akvarelljei. Gedő Lipót gyermekhumoreszkjei. Gergely Tibor Shaw anekdotái. Biai Főglein István franciás temperái. Kontuly Béla Janus Pannonius fantáziái. Szőnyi István raffinált színes karcai. Cselényi Walleshausen Zsigmond ólommetszetei. Vörös Géza egyetlen lapjával bizonyítja, hogy nagy feladatokra hivatott. Külön meg kell említeni a korán elhúnyt Rauscher Györgyöt, aki hosszú ideig Berlinben élt és itt készítette az Uhu és Sport im Bild borítékait, melyekkel örök időkre bevéste nevét az illusztrációművészet történetébe. Vértes Marcell a francia bibliofil-produkció szolgálatában áll és itt szerez megbecsülést a magyar névnek. Csánky Dénes bravuros technikájú városképei színes nyomatokban vannak kiállítva. Kádár Béla átérzett litografiái, valamint Barcsay Jenő szentendrei akvarelljei mestermunkák.

A könyvkötés rövid multra tekinthet vissza, annál nagyobb érdeme, hogy technikailag magas nívón áll. Bíró Mártát néhány finom darab képviseli, Kner Erzsébetet nyugateurópai ízlés jellemzi, a tervezők közül első helyen áll ifj. Richter Aladár. Említésreméltók még Pólya Tibor, Csabai Ékes Lajos, M. Kiss Erzsi.

A kiállítás legnagyobb attrakciója a Gyermekképeskönyvek terme. Ennek az anyaga még kiállításon nem szerepelt és igen sok meglepetéssel szolgál. Itt vannak az amerikai Miska Petersham munkái, melyek közül a legbravurosabb a „Háry János". Ez a művész Petrezselyem János, a budapesti Iparművészeti Iskola növendéke volt, most Amerika legkeresettebb illusztrálója. Méltó társa Pogány Willy, aki Lohengrin és Parsifal színes akvarelljeivel gyönyörködtet. Bródy Maróti Dorottya leheletszerű finomsággal kivitelezett akvarelljei új, nagy értékek. Jaschik Álmos rendkívüli sokoldalúságról tesz tanuságot. Lesznai Anna meséje a „pillangóról" már régi kedves ismerősünk, új, szines kompozíciói elragadóak. Szántó Klári és Zsengeri Rózsi biztató ígéretek. D. Róna Emmy pályadíjnyertes munkái szintén. Nádas Józsefné színes papirokból kivágott sziluettjei érdekesek. Kozma Lajos híres Zsuzsikáját öröm látni.

Végül a legnemesebb sokszorosító művészet, a rézkarc képviselői: Ezek között első helyen Horváth Endre, a Pénzjegynyomda művészeti tanácsadója, technikailag tökéletes metszeteket készít. Azután Komjáti Gyula rendkívül sokoldalú tudásával. Szőnyi István szívbemarkoló lírájával és Aba-Novák Vilmos drámai erejű hangulatokkal vezet. Barcsay Jenő lapjai monumentálisak, Dési Huberéi szellemesek. Bene Géza teljesen egyéni. Gallé Tibor rembrandti erejű. Zádor István budapesti képei klasszikusak. Végül piéce unique Végh Gusztáv Liszt Ferenc-oklevele, mely bizonysága annak, hogy készítője a betűornamens kiváló mestere.

REITER LÁSZLÓ

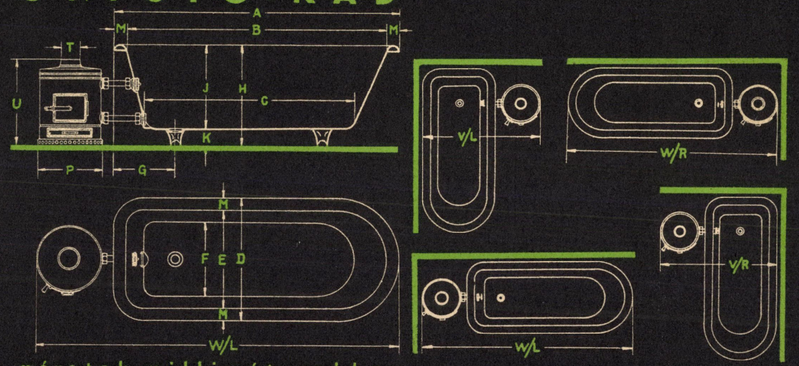

IRSAI ISTVÁN: RÖPLAP A MAGYAR FÉM- ÉS LÁMPAÁRUGYÁR RT. RÉSZÉRE

Melléklet Rosner Károly: „Reklámgrafika — reklámfotó" című cikkéhez.

RÉVAI RT. OFFSETNYOMÁSA

lampart 247+901
ÖNFŰTŐ-KÁD

méretek milliméterekben

típ.	A	B	C	D	E	F	G	H	J	K	M	P	T	U	VR	VL	WR	WL
a	1500	1360	1090	700	560	420	350	570	470	100	70	360	100	515	1120	1120	1880	1880
b	1620	1480	1200	700	560	420	350	570	470	100	70	360	100	515	1120	1120	2000	2000
c	1750	1570	1250	780	600	440	380	570	470	100	90	360	100	515	1120	1210	2110	2110

HOGY MŰKÖDIK A lampart ÖNFŰTŐ FÜRDŐKÁD?

A kádat megtöltjük vízzel úgy, hogy az 54. sz. szelep legalább 5—6 cm.-rel a víz színe alatt legyen. Ezután fával befűtünk a kályhába, mire a hideg víz az alsó csővezetéken a kályhába áramlik, a felmelegedett víz pedig a felső csővezetéken az 54. sz. szelepen keresztül visszafolyik a kádba.

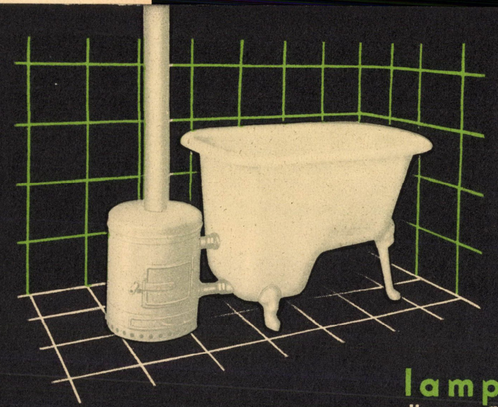
Félóra mulva kész a meleg fürdő!

3 JÓ TANÁCS:

1. Csak akkor fűtsünk be, ha a kádat már vízzel megtöltöttük!
2. Ügyeljünk, hogy az összekötő-csövek el ne duguljanak!
3. Csak fával tüzeljünk!

lampart zománckád örökké új

magyar fém- és lámpaárugyár rt. budapest x. telefon 48-5-66

lampart

lampart 503+901
ÖNFŰTŐ FOTÖJKÁD

acélzománc fotöjkád kályhával, mely 3—4 kg. fával, 25 perc alatt 40 fokos fürdőt ad

VÍZVEZETÉK NÉLKÜL TÖKÉLETES FÜRDŐ

kis helyen elfér

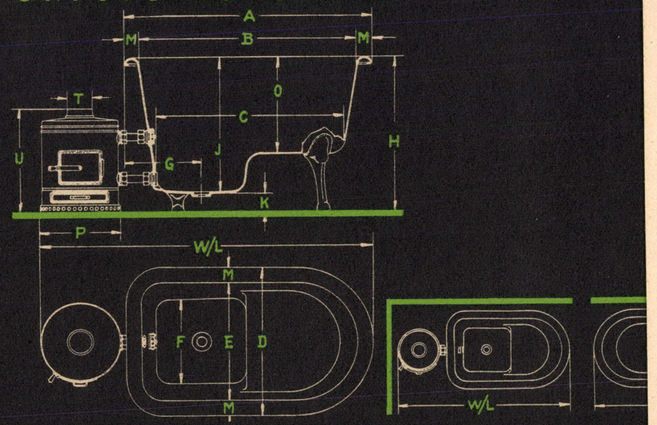
IRSAI ISTVÁN: RÖPLAP A MAGYAR FÉM- ÉS LÁMPAÁRUGYÁR RT. RÉSZÉRE

Melléklet Rosner Károly: „Reklámgrafika — reklámfotó" című cikkéhez.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET MELLÉKLETE

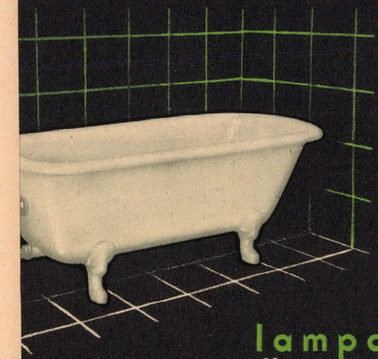
RÉVAI RT. OFFSETNYOMÁSA

lampart 503+901
ÖNFŰTŐ FOTÖJKÁD

méretek milliméterekben

A	B	C	D	E	F	G	H	J	K	M	O	P	T
1100	960	830	700	560	400	285	720	650	80	70	470	360	100

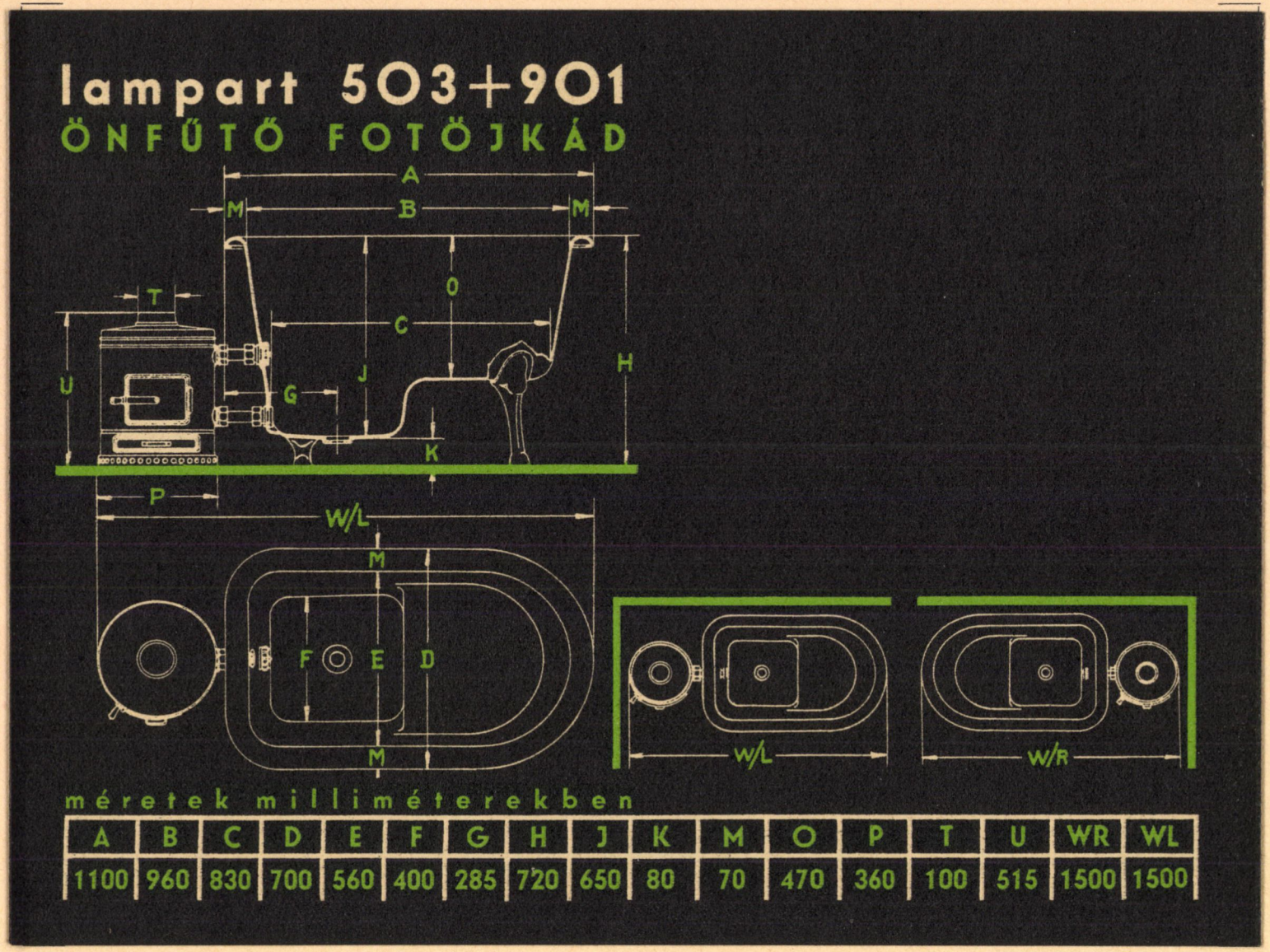
lampart

lampart 247+901
ÖNFŰTŐ-KÁD

acélzománckád kályhával, mely 4—5 kg. fával, 25 perc alatt 40 fokos fürdőt ad

VÍZVEZETÉK NÉLKÜL TÖKÉLETES FÜRDŐ

a vidéki kulturember fürdőszobájába

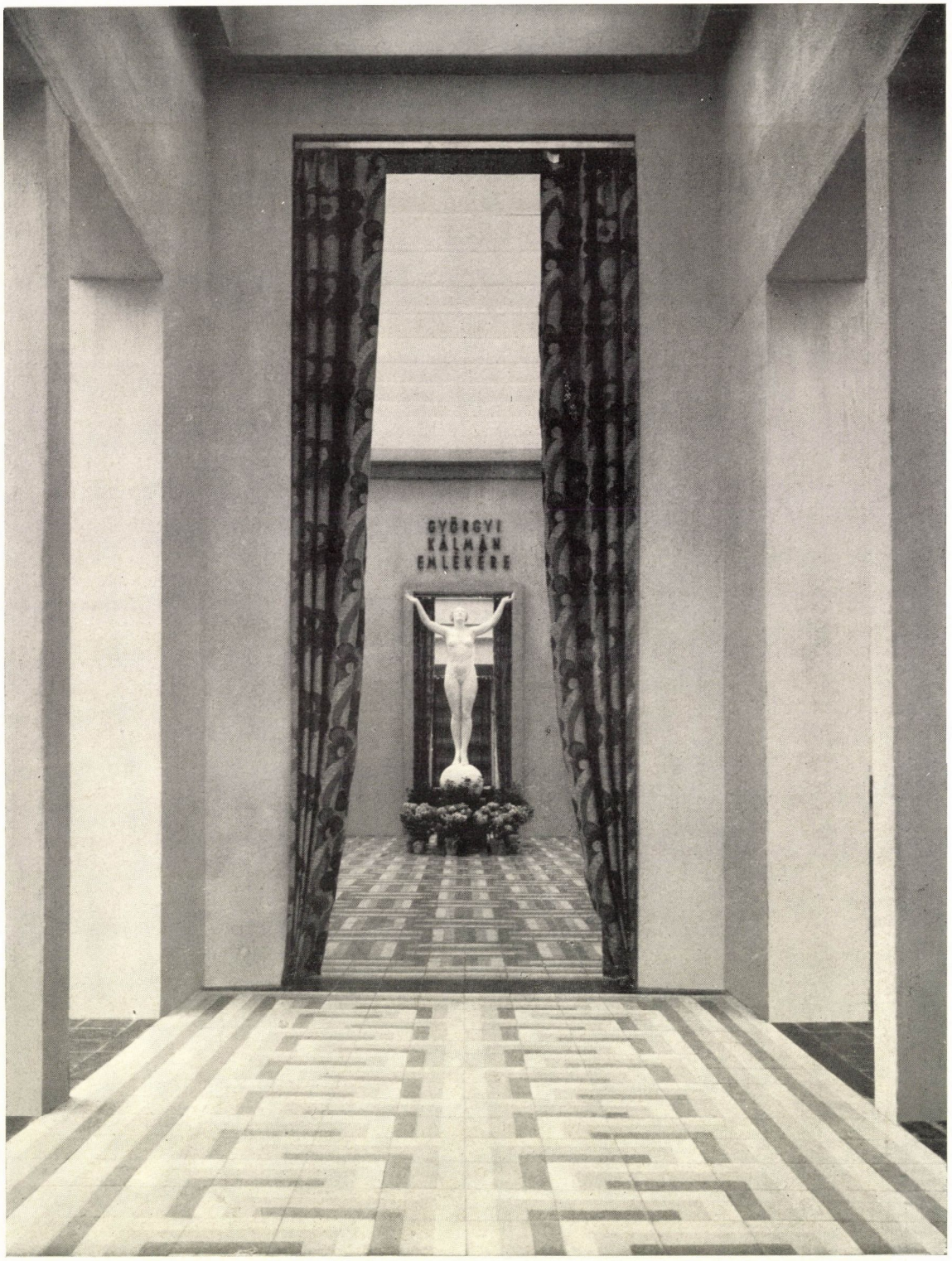

A	B	C	D	E	F	G	H	J	K	M	O	P	T	U	WR	WL
1100	960	830	700	560	400	285	720	650	80	70	470	360	100	515	1500	1500

IRSAI ISTVÁN: RÖPLAP A MAGYAR FÉM- ÉS LÁMPAÁRUGYÁR RT. RÉSZÉRE

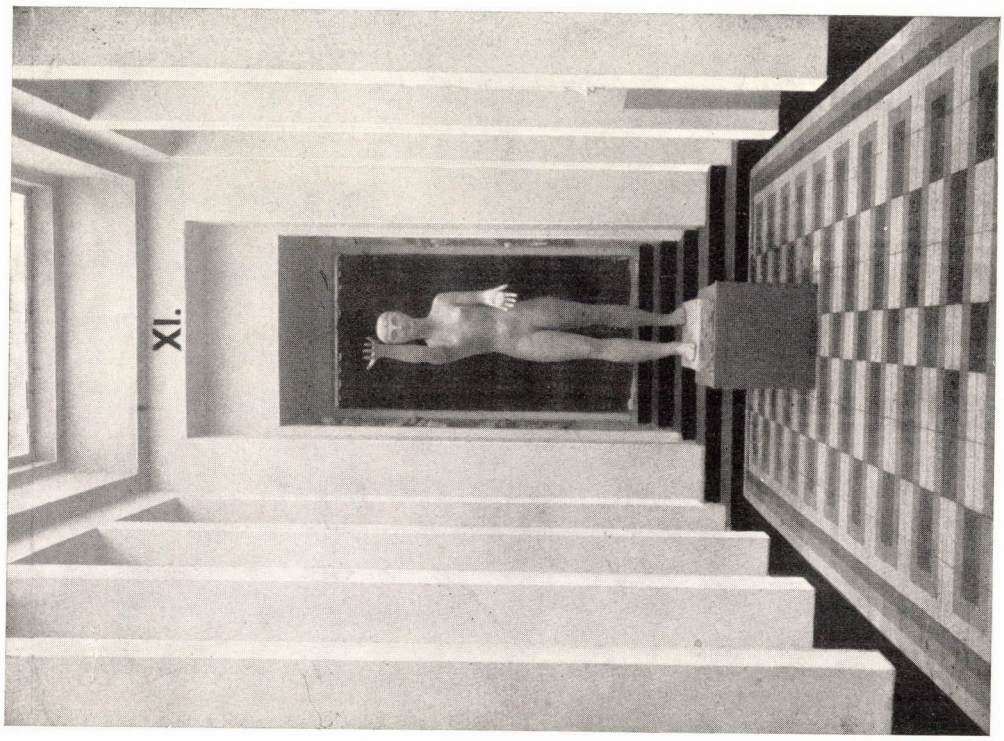
Melléklet Rosner Károly: „Reklámgrafika — reklámfotó" című cikkéhez.

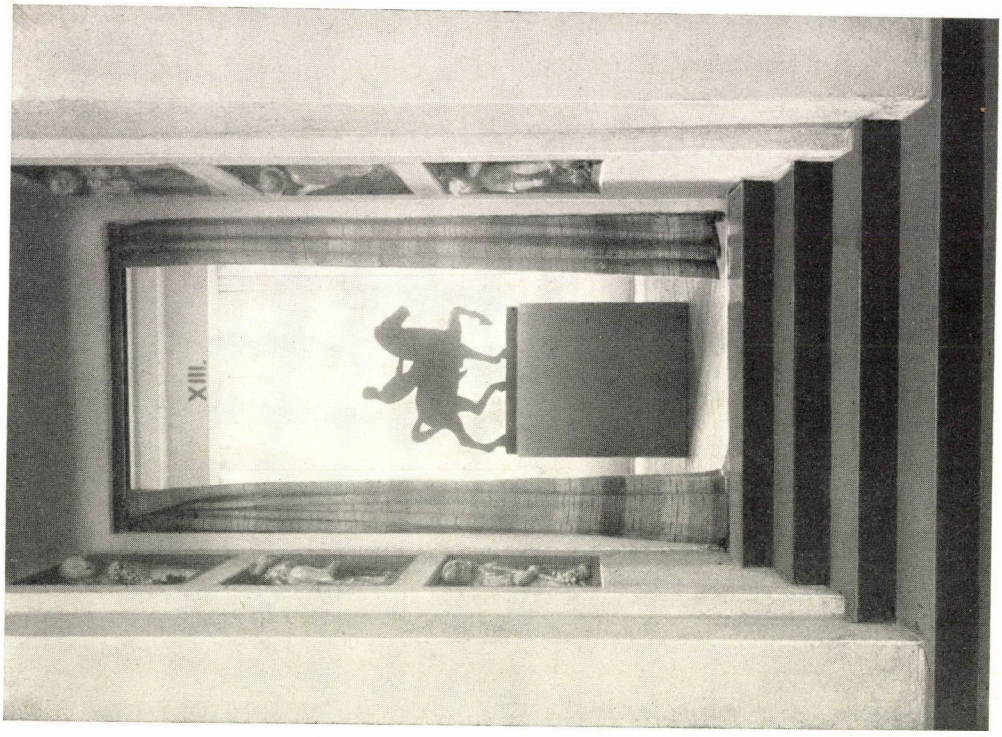
RÉVAI RT. OFFSETNYOMÁSA

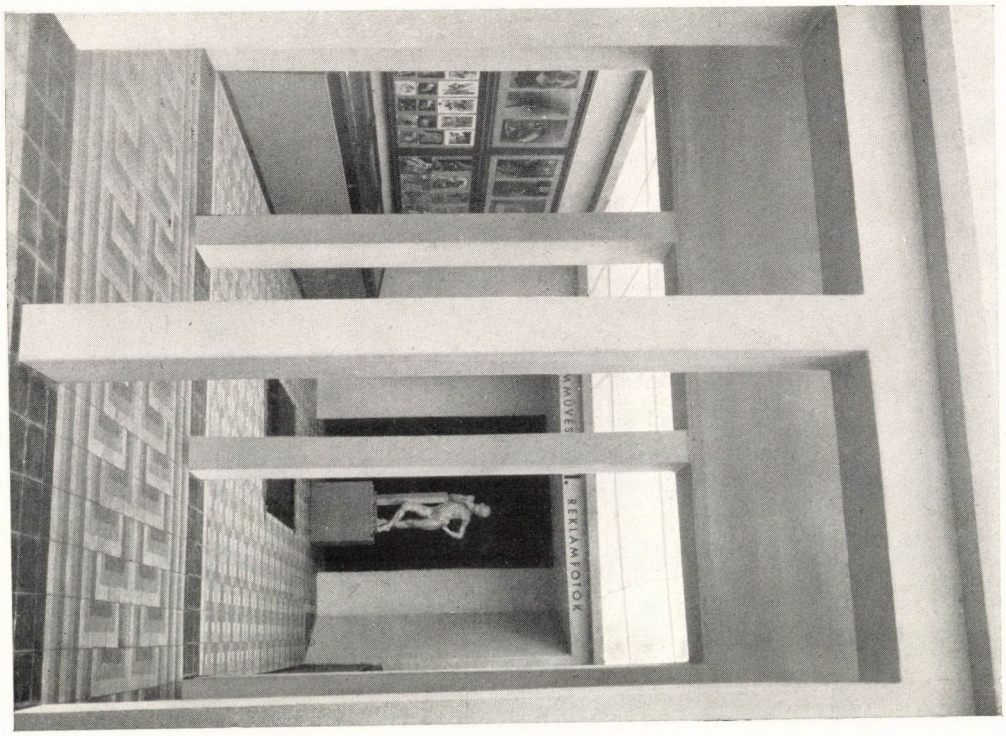
Részletek az Iparművészeti Társulat „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-áról. Az installációt tervezte Györgyi Dénes műépítész tanár. A szobor Pásztor János műve. — Teile der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung", veranstaltet von der Landesgesellschaft für Kunstgewerbe. Installationsentwurf von Arch. Prof. D. Györgyi. Die Statue ist das Werk J. Pásztors. — From the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition" of the Hungarian Society for Applied Art. The installation was designed by the professor architect D. Györgyi. The statue is J. Pásztor's work.

Részletek a „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. — Teile der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". — Parts from the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition".

Részletek a „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. — Teile der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". — Parts from the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition".

Részletek a „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. — Teile der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". — Parts from the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition".

KOLOZSVÁRY SÁNDOR: BONBONDOBOZBURKOLÓ

Melléklet Rosner Károly: „Reklámgrafika — reklámfotó" című cikkéhez.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET MELLÉKLETE

PIATNIK RT. LITHOGRÁFIÁJA

REKLÁMGRAFIKA – REKLÁMFOTO

KARL ROSNER: REKLAMEGRAPHIK–REKLAMEPHOTOGRAPHIE. Die steigende Bedeutung der Reklame brachte nicht nur die quantitative, sondern auch die qualitative Entwicklung der Reklameobjekte mit sich. Den Platz der Schabloninserate übernahm das modern typographisierte Inserat und in diesen Rahmen trat dann die Zeichnung und das Photo. Die Firmenkarte entwickelte sich von der Visitkarte zur Werbedrucksache, der Briefkopf umwandelte sich mit der Zeit von der schablonmässigen englischen Schrift zur kommerziellen Werbedrucksorte. Das künstlerische Signet ist nicht nur Schutzmarke, sondern auch Warenschmuck, der Preiskurrant nicht eine trockene Rubriken- und Zahlenmenge, sondern ein geistreich illustrierter Werbeprospekt. Die Packung wirbt für die Ware mit ihren Farben und Formen, der Buchumschlag ist die Affische des Buches. Das Plakat erobert immer mehr und mehr freie und unausgenützte Flächen der Grosstadt. — Graphiker, Photographen und Typographen besten Ranges arbeiten an der qualitativen Entwiklung der Reklame, — denn um die Gnade der Kunden kämpft ein jeder mit den besten Waffen. — In der Reklame vereint sich Kunst und Gewerbe und ist es daher angebracht, dass der Ungarische Kunstgewerbeverein im künstlerisch-kunstgewerblerischen Rahmen die Spitzenleistungen der modernen Reklame zur Schau bringt. — Diese Waffenprobe der ungarischen Reklamekünstler beweist uns, dass wir so in künstlerischen Einfällen, wie in den Reproduktionstechniken mit den bedeutend besser bemittelten westeuropäischen Staaten Schritt halten können.

CHARLES ROSNER: GRAPHIC ART IN ADVERTISING–PHOTOGRAPHY IN ADVERTISING. With the growing importance of publicity, not only the number of advertising-objects increased but also their quality improved. In place of the common advertisement came the one with a modern typographic setting, and along with it the design and the photo. — The simple card of a firm became a mean of publicity, the head of the letter changed from the conventional English lettertype to means of commercial advertising. The artistic signet does not serve for trade mark alone, but also for decoration, and the cataogue has developped from a dry compilation of figures to a clever illustrated means of advertising. The wrapping, both in colour and in shape, contributes to advertise the goods, and the cover of a book makes publicity for the book itself. Free sites of big cities are increasingly invaded by posters. — Graphic artists, photographers and typographers of the first rank are busy with the development of the advertisement, — as everyone wishes to use the best weapons to conquer the buyer's preference. — Advertising art unites art and trade, and therefore the Hungarian Society for Applied Art was right to exhibit the cream of modern advertising art. — This collection of the Hungarian masters of the advertisement proves that they can keep pace with the masters of Western Europe both in artistic ideas and in technical matters.

A reklám mind jelentősebb szerepe nemcsak a reklámeszközök számbeli szaporodását hozta magával, hanem soha nem sejtett mértékben kifejlesztette a reklámcikkek minőségi versenyét is.

Az egyszerű betűanyagból unalmasan szedett hirdetést felváltotta az ötletes és művészi tipográfiai hirdetés, majd ebbe az újszerű keretbe kapcsolódott bele a hirdetést élénkítő, figyelmet fokozottan felkeltő rajz, vagy a finomabb papírra nyomott hirdetésnél a reklámfoto.

A cégkártya a sablonos névjegy-kivitelből, mely kiinduló állomása volt, mindjobban eltért és változataiban — melynél előbb a papír színe változott, majd annak minősége — eljutott mai változatos formájához. A mai cégkártya a cég nevén és címén túl annak ízlését is mutatja és mint ilyen, egyik legelsőrangúbb reklámeszköze a legszerényebb kereskedőnek is.

A levélpapírok cégfeje a régi gyári látképek és a szép, de sablonos angol írásoktól eljutott a reklámeszközök táborába és a kereskedő vagy gyáros levélborítékja is reklámfelületté vált, melyet gyakran ékít legjobb művészeink által tervezett karakterisztikus cég- vagy áruszignet.

A sablonos árjegyzékek, rovatolt hasábok és unalmas számoszlopok száraz tárgyilagosságukban ma már nem állnák meg helyüket és fedelüket színes reklámok borítják, míg belsejükben oktató vagy mulatságos ábrák keltik fel az árut keresők figyelmét fokozottabb mértékben az árucikkekre.

Vagy nézzük a csomagolásokat, melyek az áru élő reklámjai legegyszerűbb megnyilatkozási formájuktól, a zacskótól kezdve egészen a legdíszesebb ajándékdobozig; figyeljük meg a könyvfedeleket, melyeket mindjobban felhan-

golnak reklámhatásúvá a könyvkiadók, hogy már a kirakatban versenyre keljenek a vevő kegyeiért. Nézzük a prospektusok végtelen sorát, melyek hatásosabbá tételére jobbnál jobb reklámgrafikusokat, reklámfotografusokat, tipografusokat vesz igénybe a reklámozó.

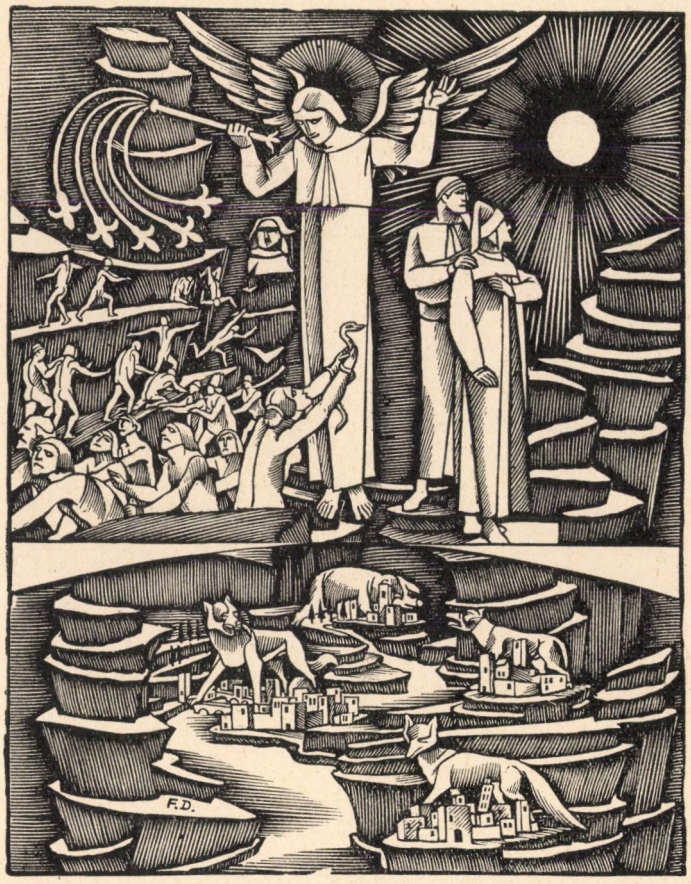
A plakát útja az utolsó évtizedben élesen ível felfelé és mint a reklám leghangosabb harci eszköze a reklám kipróbált alkotóművészeinek legjobbjait állította és állítja szolgálatába.

Ez a törtetés a vevő kegyeiért, ez az éles reklámharc évről-évre mind több és több művésznek ad munkaalkalmat, mérhetetlen művészi lehetőséget és régen volt valami annyira indokolt, mint az, hogy az Iparművészeti Társulat éppen egyik legreprezentativabb kiállítását válassza keretül annak, hogy nemcsak lelki, de gyakorlati közösségét is demonstrálja az ipar és művészet eme termékeivel.

A keret, melyben e bemutatás történt, kiválóan alkalmas arra, hogy bizonyítékául szolgáljon annak, hogy e reklámeszközök milyen mértékű és fokú hatást váltanak ki azon a helyen, hol hatniok kell. Bemutatják, hogy a cégkártya, prospektus, árjegyzékfedél, levélpapír hogyan hat az otthon interieurjében vagy a csomagolás és kisméretű belsőplakát az üzletben. Nem lehet ez a keret alkalmas plakátok bemutatására, mint ahogy nem hathat ott a plakát, ahol a sokkal finomabbra, szordinósabbra hangolt előbb felsorolt reklámeszközök hatnak.

A plakát tere az utca, ahol az utca ezer zaját, autóbuszok lármáját kell hogy túlharsogja, ahol a portálok és házak dimenzióival kell hogy felvegye a versenyt, nehogy alól maradjon. A plakát természeténél és a vele szemben támasztott követelményeknél fogva el kell hogy nyomja az interieurt, szétfeszíti annak kereteit, mert nem is oda való. Az a plakát, mely az interieurben szépen megtalálja a helyét, abba beleilleszkedik, az utcán a versenyben menthetetlenül alólmarad és ezáltal céljának nem felel meg.

E kiállítás egyik jelentős tanulsága, hogy olyan kiállításon, melynek egyik legszebb és ez esetben tökéletesen megoldott programmja az interieur művészete, a plakátnak nincsen helye, mint ahogy egy plakátkiállításon a prospektusok és kisebb reklámeszközök mellett úgy halad el az ember, hogy észre sem veszi őket. E kiállítás néhány plakátja, mely a kiváló magyar plakáttermésből mégis beilleszthető volt ebbe a disztingvált interieurbe, csak jelzi a magyar plakátművészet magas szintjét és egyes művészeinek névjegye, de egyben parancsolólag kiált egy önálló, reprezentatív magyar plakátkiállítás után.

Fáy Dezső : Illusztráció.

Ha már most sorra vesszük a kiállítás reklámgrafikai és reklámfotográfiai termékeit, meg kell állapítanunk, hogy tekintet nélkül a kiállító művészek darabjainak számarányára, minden művész jól van képviselve és a kiállítás anyaga, ha nem is ad teljes képet arról a gazdagságról, melyet reklámgrafikai s reklámfotográfiai téren Magyarország felmutathat, kitűnő képet ad művészeink reklámgrafikai készségéről, fotografusaink ötletességéről és nyomdáink technikai tudásáról. Mint irányzatokon felül álló kollekció, bármely külföldi kiállításon jól mutatná be a magyar reklámgrafikát.

A fotográfiai csoportban két irányzatot különböztethetünk meg. Az elsőt talán l'art pour l'art fotónak nevezhetném, a másodikat célfotónak. Szigorúan véve csak a második tar-

tozik a reklámfotók körébe, míg az első alkalmaztatási lehetősége az illusztrációk körében kereshető. Rónay Dénes magas művészi fokot jelentő fotópasztelljei, Vadas Ernő délceg testőrei, az első csoport kiváló értékei. A két csoportot összekötő úton halad két kimagasló értéke a magyar fotóművészetnek. Az egyik Balogh Rudolf magyar népi képeivel és felülmulhatatlanul tökéletes magyar falu és város fotóival, mely utóbbiak sikeres idegenforgalmi plakátjaink sujet-i, a másik Escher Károly bravúros riportfotóival, melyekkel e téren egészen új irányt nyitott a magyar riportfotográfiában. A másik csoportban, a reklámfotografusok között Pécsi József a vezér. Mint régi kipróbált előharcosa a reklámfotográfiának, nem elégszik meg dús sikereivel, hanem mindig újat keres. Ebben nemcsak kitűnő fotográfiai látása, hanem szuverén technikai tudása is rendelkezésére állanak. E kiállításon bemutatott részben színezett reklámfotói érdekes új lehetőségeket tárnak fel. Révész-Bíró rutinos és változatos reklámfotói mellett egész különös figyelmet érdemelnek Haar Ferenc kiválóan fotografált tárgyilagos árufotói, Schwarz István újszerű fényfotói, Végh Gusztáv e téren is magas kultúráját és ritka művészi becsületességét tükröző anyagfotói és líraian finom Gárdonyi emlékfotója, valamint Laub Juci szép textilfotói. Szép és magas művészi értékű fotográfiákkal szerepelnek még Kálmán Kata (Milanói dóm), Heidelberd Klára, Szabó Éva, Stark Maca, Radó György, Triangi Lilian, Mikes Éva, Gerő Edit, Kaas Albert, Seiden Gusztáv (Halászó) és Besnyő Éva.

A reklámgrafikai csoport részletezése nagy nehézségbe ütközik. Úgy a plakát, mint a kisebb reklámgrafikai eszközök annyi változatosságot nyujtanak, hogy mindegyikről különkülön kritikai tanulmányt lehetne, sőt kellene írni. A szűkreszabott hely arra kényszerít, hogy nagy ökonómiával (tekintettel az új magyar plakátművészet közelmultban történt ismertetésére e lap hasábjain) a plakátoknál csak jelezzem, hogy a magyar plakát mesterei közül Berény Róbert, Bortnyik Sándor, Farkas Endre és György, Irsai István, Lányi Imre, Nemes György, Molnár C. Pál, ifj, Richter Aladás, Csabai Ékes Lajos és Végh Gusztáv munkái szerepelnek, míg a fiatalok közül örvendetesen írjuk le K. Bartha Ferenc, Verebély Rózsi, Csemicky Tihamér, Dallos Hanna, Haiman-Kner György, Mallász Gitta, Marx György, Süsz István, Wagner Edith és Triangi Lilian nevét. Hogy e felsorolásból sok kitűnő név kimaradt, annak magyarázata a plakátokkal kapcsolatban kifejtettekben található.

A kisebb grafikai munkák változatossága szinte meglepő. A nemes tipográfiájú levélpapírok — melyeknek hatását fokozza a szines papír és jól megválasztott szines festék — szép szignetekkel kombinált levélfejekkel váltakoznak. Csabai-Ékes Lajos, Kner Albert, Kolozsváry Sándor, Kozma Lajos, Lengyel Lajos és Nemes György munkáiból, finom ízlésük és nemes művészetük eme kisszámú példájából is sok tanulság vonható le. E levélpapírok kitűnő példái annak, hogy a kereskedelmi levélpapír reklámhatása mellett is kitűnően juttathatja érvényre a cég komolyságát és előkelő voltát.

Bortnyik Sándor, Csabai-Ékes Lajos, Horváth Jenő, Kozma Lajos, Kner Albert, Kaesz Gyula, Kassák Lajos, Kolozsváry Sándor, Nemes György, Nemes Erich, Reiter László, Végh Gusztáv, Wertheimer Zoltán és Tábor János szignetjei mindazokat a változatokat bemutatják, melyekre ez a Magyarországon, sajnos, kissé elhanyagolt kitűnő terméke a reklámgrafikának lehetőséget nyujt.

Az alkalmi üdvözlő kártyák, melyek mint alkalmi reklámeszközök mindjobban népszerűsödnek, Buday György, Haiman-Kner György, Dallos Hanna, Kaesz Gyula, Kozma Lajos és K. Lukáts Kató szép és válogatott munkáival itt csak inkább létezésükre figyelmeztetnek. E kártyák, miután a szokványos cégkártyáktól eltérőleg — különös tekintettel az egyszeri felhasználásra — kisebb kötöttséggel készülnek, évről-évre sok művésznek nyujtanak alkalmat teljes tudásuk és gyakran mély humoruk bemutatására.

A reklámgrafikai munkák a legkülönbözőbb oldalról mutatják be reklámművészeinket. Berény Róbert és Simon György János könyvfedele tiszta piktúra, Bortnyik Sándor finom folyóiratfedele a sablónmentes tárgyilagos ábrázolás mintaképe, Buday György könyvfedelének fametszete kitűnő példája annak, hogy egy reklámcélokra alapjában véve kevéssé alkalmas munka hozzáértő tipografus kezében milyen tökéletessé fokozható. A reklámgrafikai munkákban oly jelentős szerepet játszó reklámfoto helyes és művészi bekomponálásának szép példáit adják Csemiczky, Csillag Vera, Kner Albert, Nemes György, Radó György és Süsz István munkái. Külön kell kiemelni Kaeszné Lukáts Kató teljesen egyéni úton járó művészetét, mely munkákban a grafikai készség és az iparművészeti kultúra a legtökéletesebben találkozik s e találkozásból a legfinomabb pasztelszínekkel festett munkák sora született. Végh Gusztáv, e minden téren oly kiválót alkotó művész tökéletes betűművészetével és bravúros rajztudásával excellál, Kandó Gyula és Vásárhelyi Győző franciás finomságú munkái, Dukai Károly, Haiman-Kner György, Lengyel Lajos és Szántó Tibor tipográfiai munkái mellett

Molnár C. Pál jellegzetes rajzos-könyvfedele és egy — sajnos, igen szűkreszabott keretű újsághirdetéssorozat Csabai-Ékes Lajos, Janovits István, Kozma Zsuzsa, Meitner László, Radó György és Szőnyi István munkáival köti le figyelmünket. Madaras-Máday ötletes kottacímlapja, Triangi Lilian és Zsengery Rózsi ízléses grafikái teszik teljessé a reklámgrafikai gyüjteményt.

A csomagolások — mint a reklámgrafika szerves részei — színpompájukban mutatják be az áttetsző üvegvitrinekben művészi értékeiket. Bródy-Maróti Dóra magyaros tulipános ládája, Csabai-Ékes Lajos finom ornamentális fantáziájú dobozai, Csemiczky Tihamér rádióanód-csomagolói, Dankó Ödön finom sorozata a Floris-csokoládégyár, S. Galambos Margit sorozata a San Thomé-csokoládégyár részére zárt egységeket alkotnak. A Stühmer-csokoládégyár dobozai Gádor István, Jeges Ernő és M. Szirmai Ili tervei után e gyártmányok változatos csomagolását mutatják. Irsai István gyógyszercsomagolási sorozata egyszerűségével és komolyságával éppúgy érzékelteti a csomagok tartalmát, mint Kozma Lajos ma is teljesen friss és tündöklő dobozai a beléjük kerülő édességeket. Kner Albert érdekes tipográfiai anyagokból összeállított elegáns levélpapírdobozai mellett Kozma Zsuzsa első csomagolópapír tervére terelődik figyelmünk, melyet fokozott mértékben köt le Kolozsváry Sándor és Végh Gusztáv néhány kiválóan sikerült csokoládédoboz-csomagolója. Nemes György ízléses gumicsomagolása és Pályi Jenő csokoládécsomagolásai mellett kellemesen tűnik fel Szántó Klára márkajelű csomagolóterve. Az új csomagolások közül pedig első hely illeti meg Kaeszné Lukáts Kató dobozterveit és Altmann & Kühne rapport-csomagolóját, melyek a magyar csomagolóművészet tündöklő értékei.

E beszámoló alig több annál, mint amivel egy nyiltszemű kiállításlátogató e kiállítást elhagyja. Nem is lehet több, nem is kíván több lenni. Mert a reklámgrafikai és reklámfotográfiai rész ezt az összbenyomást adja. Aki pedig ezzel a benyomással távozik, az mindenkor szíves látogatója és szemlélője lesz az elkövetkező ilyenfajta kiállításoknak. Aki pedig közelebbi kapcsolatban áll a reklámgrafikával, különösen mint reklámozó, az többel távozik. Azzal a tudattal távozik, hogy a magyar reklámgrafikusok, reklámfotografusok és nyomdák ötletben, rajzban, fotoban és nyomdai kivitelben mindazt legművészibb fokon nyujthatják neki, mit bármely nemcsak magyar, de nyugateurópai reklámozó is kívánhat.

Hogy pedig ezt az átütőerejű bizonyítékot elviheti, az a magyar ipar és magyar művészet dícsérete. Hogy egy olyan keretben kapja, mely külön megbecsülése a magyar iparnak és művészetnek, az a magyar iparművészet érdeme. E találkozáson mindkét fél nyert. Reméljük, e közös siker tartós kapcsolatot, tartós barátságot eredményez. Mindkét fél csak nyereségéül könyvelheti el.

ROSNER KÁROLY

Fáy Dezső : Fejléc.

SOKSZOROSÍTÓ TECHNIKÁK A GYÖRGYI KÁLMÁN EMLÉKKIÁLLÍTÁSON

ALBERT KNER: VERANSCHAULICHUNG DER TECHNIK DES VERVIELFÄLTIGUNGSVERFAHRENS IN DER KÁLMÁN GYÖRGYI-AUSSTELLUNG. Die Leiter der Landesgesellschaft für Kunstgewerbe hielten bei der Veranstaltung ihrer Ausstellung rein künstlerische Gesichtspunkte vor Augen; sie waren aber bestrebt, dem Zuschauer, an Hand der ausgestellten Objekte, auch die verschiedenartige Technik des Vervielfältigungsverfahrens verständlich zu machen. In den Sälen der Ausstellung werden dem Besucher sämtliche Arten der Vervielfältigungstechnik vor Augen geführt, vom ältesten Holzschnitt und vom Kupferstich angefangen, bis zur Radierung. An den gedruckten Reklamen, an den Packungen und Plakaten ist die Eigenart des Hoch-, Tief- und Flachdruckes zu beobachten. In dem eigenst für die Druckereien vorbehaltenen Saale gewinnt man Einblick in das Werkgeheimnis dieser verschiedenen technischen Verfahren. Mit Hilfe von schematischen Maschinen u. Walzen wird die Verschiedenartigkeit des Druckverfahrens veranschaulicht; aber auch die komplizierte Technik der Herstellung von Klisches ist zu beobachten und sämtliche Phasen des Tiefdruckes. Im selben Saale ist das Herstellungsverfahren von mehrfarbigen Litographien zu sehen. Die Färbung der bunten Textilmateriale mit Hilfe von Tiefdruckwalzen ist ebenfalls veranschaulicht. Die Ausstellung ist ein Beweis dafür, dass sowohl die Kunst der ungarischen Graphiker, wie auch die ungarische Vervielfältigungstechnik mit europäischem Mass zu messen ist.

A. KNER: THE PROCESS OF PUTTING IN PRINT SHOWN ON THE KÁLMÁN GYÖRGYI MEMORIAL EXHIBITION. Though the managers of the Exhibition were merely led by artistic principles, nevertheless, they made the spectators acquainted with the process of reproducting. In the rooms of the exhibition the various technics pass before our eyes from the oldest woodcut, through the engraving to the etching. The spectators may watch on advertisements, posters and covers the characteristics of typographic printing, of copper plate printing and of litographic printing. In the room reserved for the press, the management of the exhibition allows the spectators a look into the secrets of the press. Besides this the complicated technics of plate-making pass also before our eyes on schematically represented printing-cylinders and printing-machines. Here we see the ways of manufacturing of coloured lytographies, and the printing of textiles by means of printing-cylinders. This exhibition proved that Hungarian graphical artists, as well as Hungarian technic of putting in print are standing on European level.

Az Iparművészeti Társulat sokszorosító művészeti kiállításának rendezésénél elsősorban tiszta művészi szempontok vezették annak rendezőit. De iparművészeti kiállításról lévén szó, a sokszorosított, tehát iparilag előállított művészi objektumokon alkalmunk van betekinteni a sokszorosító ipar műhelyéletébe is. E kiállításon állapíthatjuk meg először, hogy iparunk felszabadult attól a nyomasztó befolyástól, amivel a német sokszorosító ipar a háború utáni években reánknehezedett. A nyomtatványokon csak ittott láthatjuk még a német befolyás nyomait, de nagyon sok nyomdánk eldicsekedhet azzal, hogy sikerült egyéni stílust teremtenie, melyben a modern „tárgyias" irány szerencsésen egyesül a tipikusan magyaros szellemű szerkezet-felépítéssel.

A kiállítás artisztikus termeit járva, e kettős — művészi és technikai — szemszögből nézzük meg a kiállított objektumokat. Rögtön megállapíthatjuk, hogy a rendezők elénk teregetik a magyar grafikus gárda műlapjait, a magyar nyomdák tipográfiáit és bibliofil könyveit, de egyúttal végigvezetnek bennünket minden sokszorosító eljáráson is, a fametszettől a rézkarcig és a legegyszerűbb tipográfiai eszközökkel előállított magasnyomású oklevéltől a komplikált technikájú litográfiáig (síknyomás), a Tiefdruckot (mélynyomást) sem hagyva ki.

Nyomdászaink magyar betűmetszők és tervezők hiányában még mindig a német betűtermésre vannak utalva. Mégis megállapíthatjuk, különösen a tiszta tipográfiai eszközökkel előállított oklevelekről és címlapokról, hogy nem a betűnek a rajza (karaktere, vágása) az, ami a nyomtatvány stílusát és ízét megadja, hanem az az üres terület, amivel a nyomdász a betűk és a sorok körül az üres papiron operál. A betűk és sorok ritmusa, a margóknak egymáshoz való viszonya és a szedéstükör helyes megválasztása teszi a lényeget. A nyomdász kezében a puritán egyszerű betűkből és nemes struktúrájú papirosból egyszerre művészi alkotás válik ezeknek segítségével.

Tovább menve a tipografizált műlapokat és könyvoldalakat már egy új elem díszíti és gazdagítja. Ez az illusztráció. Főleg a fametszet, és kis részben rézkarc és rézmetszet. A fametszet a legősibb magasnyomású eljárás, a nyomdászat őse, ma új reneszánszát éli és kevés ország dicsekedhet olyan fametsző gárdával, mint a mienk. Nem véletlen az, hogy az utóbbi évtized könyvkultúrájában olyan előkelő helyet foglal el ez az ősi technika. A fametszet határozott, éles, szálkás vonalaival stílusban legközelebb áll az ugyancsak vésett és határozott vonalú betűhöz. Ezért homogénebbül illeszkedik bele a szedett könyvoldalba, mint a játékosabb litográfia, vagy a technikában ellentétes rézkarc. Grafikusaink nagyrésze maga is mesterien kezeli a vésőt. A régieknél gyakran érezzük a ceruza és a toll nyomát, de kiállító művészeink nagyrészénél láthatjuk, hogy egybeforrtak a vésővel. A kiállított rézkarcok képviselik a mélynyomó technika legelőkelőbb válfaját. A legtöbb ilyen rézkarc tökéletesen magán hordja a művész kezenyomát : a rézlemez viaszkolásától, maratáson keresztül, gyakran a levonatok készítéséig is. A rézmetszet volt az a technika, mellyel a mult század eleje táján még majdnem minden könyvben találkozhattunk. Nehézkes és költséges volta miatt ma már csak az értékjegyek, pénzek előállításánál nyer felhasználást. Erre az aprólékos, sűrű texturás grafikai kifejező módra van ez a technika utalva. Művelőinek minden vonalnál külön kell megküzdeniök a szerszámmal és anyaggal. De azt a precizitást és a vonalaknak azt a határozottságát és élességét, amit ez a technika produkál, még csak meg sem közelíti a többi grafikai eljárás.

A reklámgrafikai csoport termében a modern csomagolás színpompás vitrinjeivel találjuk magunkat szemben. Ezek előállításánál leginkább a litográfiát veszik igénybe. Pár évtizeddel ezelőtt még könyvek illusztrálásánál, vagy egyes műlapoknál is gyakran találkoztunk ezzel a technikával, melynek talán a legjellegzetesebb tulajdonsága az, hogy nincs karaktere. A litográfkövön a toll, kréta, ecset és karcolótűn keresztül technikai korlátok nélkül talál kifejezési lehetőséget a művész. Honnan van mégis, hogy bibliofil könyveinkben mind ritkábban találkozunk ezzel a technikával? Ennek csak részben az oka az, hogy a szigorú tipográfiai megkötöttségek szerint készült könyvbe nehezen illik a könnyed, korlátot nem ismerő litográfia. Másik ok, hogy a litografus munkások szociális szervezkedése gördít akadályokat a művész elé, aki maga szeretné tervét kőre vinni. A kereskedelmi grafika, a plakát vagy csomagolás inkább elbírja, hogy a tervező művész alkotását litográfiai szakmunkás másolja át kőre, mint az illusztráció, vagy más képzőművészeti alkotás.

De azt is látjuk a továbbiakban, hogy a reklámnyomtatványok igen nagy része könyvnyomdai úton magasnyomással készült. Akad közöttük persze bőven litográfia és elvétve mélynyomás is. E reklámnyomtatványok kompozícióinál nem okoz lényegesebb stíluskülönbséget az, hogy különböző sokszorosító technikákkal állították őket elő. Ennek elsősorban gazdasági okai vannak. A nagyvállalatok reklámfőnökei grafikusainknál rendszerint akkor rendelik meg reklámterveiket, amikor még sejtelmük sincs arról, hogy mily technikát vesznek igénybe annak sokszorosításánál. Rendszerint csak a beérkezett ajánlatok döntik el, hogy mily sokszorosító technikát ír elő a reklámfőnök és nem az, hogy a rajz karaktere mily technikát kíván. Az éles verseny arra kényszeríti a nyomdát, hogy

Conrad Gyula : Fametszet.

gyakran oly technikai problémák megoldására vállalkozzék, melyek tulajdonképpen a litográfia vagy mélynyomás jellegzetességét utánozzák. Ez a nyomás juttatta el a nyomdászt odáig, hogy a nagy színfoltok, negatív írások, görbe, szabálytalan sorok ma már a nyomdász számára sem okoznak fejtörést. Az ólom és ólomvéső, a linóleum és sok más segédanyag, valamint a jól felszerelt háziöntödék mind a jó tipográfust szolgálják, hogy a papir síkját úgy töltse be, ahogy azt a kor ízlése, a rendelő és az egyéb technikák versenye irányítja.

A kiállítás utolsó termét a kiállítás rendezői a nyomdák részére tartották fenn. Itt kap bepillantást a nagyközönség az előző termekben gazdagon felsorakozó különböző termékek technikai elkészítésének műhelytitkaiba. A bemutatott anyag itt inkább csak jelezni akarja a sokszorosító technikáknak nagy általános csoportjait. Komplikált gépeket, eljárásokat sematikusan ábrázol, egy két fahenger és papirtekercs segítségével.

Az egyik sarokban egy miniatür szedőterem igyekszik a műhely levegőjét elővarázsolni és mutatja a betűszedést különböző stádiumaiban, úgy ahogy még Gutenberg sorakoztatta 500 év előtt a betűket a sorzóba egymás mellé és ahogy sorakoztatja azt a kései utód, alig változtatva e nagyszerű találmány lényegbeli elgondolásán.

A rotációs ujságnyomás talán leginkább illusztrálja, miért hívják sokszorosító technikának a nyomdászmesterséget. Egy pár henger, pár ólomlemez és papirtekercs s percek alatt a sokoldalas lapok ezreit dobja ez a gép az utcára.

A mellette lévő litográfkövek a kőrajzoló komplikált röntgenszemét érzékeltetik. Az ofszetnyomás sokak előtt sejtelmes lényegébe pillanthatunk bele, ha figyelmesen megnézzük az ofszetnyomó gépet érzékeltető hengert. Mint adja át a cinklemez a rajzot előbb egy gumihengernek, s hogy kerül át a festék a gumihengerről a papirra. (Az elasztikus gumi lehetővé teszi a legdurvább papirra való nyomtatást, mert a gumi benyomja a festéket a durva papiros rovátkái közé is.)

A mélynyomás lényegét figyelhetjük meg a kiállított mélynyomó rézhengeren. Nagyítóval és szabadszemmel nézzük azokat az alig észrevehető kisebb-nagyobb mélyedéseket, melyekből a papir szívja fel a festéket, hogy az így keletkezett apró pontocskák sokasága tökéletesen adja vissza a fotográfia vagy rajz sok száz tónusértékét. Külön érdekessége ennek a csoportnak, hogy megfigyelhetjük a sokszínű gazdag textilanyagok nyomása és a mélynyomás közötti rokonságot.

Dallos Hanna: Könyvdísz.

Lezárt, kimerített kép az, amely e kiállításon elénktárult.

Nagy szó ez, mert a rendezőket művészi szempontok vezették s nem volt szándékuk szakmai kiállítást rendezni. Talán ezeknek az intencióknak félreismerése az, ami néhány kis nyomdászban az elégedetlenség érzését keltette. A rendezők kiméletlenül kirostáltak minden olyan anyagot, mely az előttük lebegő igen magas művészi nívót meg nem ütötte. Ezt tették még akkor is, ha a beküldött nyomtatvány nyomdásztechnikai szempontból kifogástalan volt is. Viszont kirostálták azt az anyagot is, amelyik művészi szempontból megfelelt volna, de technikai fogyatékosságai alkalmatlanná tették a kiállításon való szereplésre. Ez a szelektálási mód váltotta ki az ellenérzést. De tette lehetővé azt is, hogy mind művészi, mind szakmai szempontból a kiállítás jelentős és figyelemreméltó.

Egy régi, nemes iparág töretlen ereje jelentkezett e kiállításon.

KNER ALBERT

•KRÓNIKA•

GYÖRGYI KÁLMÁN EMLÉKEZETE. Megható és intim kis ünnepség egyesítette június kilencedikén az Iparművészeti Társulat néhai érdemes igazgatójának barátait és tisztelőit. Az emlékkiállítással kapcsolatban társulatunk, valamint a Magyar Szaklapok Országos Egyesülete koszorút helyezett néhai érdemes vezetőjüknek sírjára. A farkasréti temető virágos, napfényes csöndjét az igaz kegyelet meleg szavai törték meg és a kis gyülekezet minden tagja úgy érezte a természet megnyugtató közelségében, hogy valóban nem az elmúlás, hanem a friss újjáébredés jutott részeül Györgyi Kálmán szellemének. Mintahogy az ő örökifjú alkotó és spirituális egyéniségéhez illett is: minden szónok ennek a nagyszerű léleknek újjáfakadó életéről beszélt. Seenger Béla, Ligeti Miklós, Moór Jenő, Györgyi Dénes keresetlen egyszerűséggel, baráti meghatódással tolmácsolták ezeket az érzéseket. Az emlékezés húrjain pedig a családtagok, az egykori munkatársak, a társulat választmányának tagjai szívében ott reszketett annak a zajtalan, nobilis életnek egész harmóniája. Az illatos virágokkal koszorúzott sírtól mélységes élményekkel távozott a jóbarátok gyülekezete.

DR. PETROVICS ELEK LETT A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM ÜGYVEZETŐ ALELNÖKE. Azok a ritka képességek, az a kiváló szaktudás, amelyek dr. Petrovics Eleket a Szépművészeti Múzeum főigazgatói székébe emelték, indították dr. Hóman Bálint kultuszminisztert arra, hogy őt nevezze ki a Magyar Nemzeti Múzeum ügyvezető alelnökévé.

E rendkívül fontos pozició dr. Petrovics Elek személyében mindenki teljes megelégedésére töltetett be s az ő munkaszeretete, kiváló tudása és erélye bizvást reméltheti velünk a magyar művészeti és kulturális ügyek újabb reneszánszát.

Az a húsz esztendő, amelyet dr. Petrovics Elek a Szépművészeti Múzeum élén töltött el, tanuja volt a legszebb eredményeknek s bizvást reméljük, hogy mai magas tisztségében még jobban fogja előrevinni nemzeti művészetünk ügyét.

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat nevében — melynek ő hosszú évek óta választmányi tagja — e helyütt is átnyujtjuk neki kinevezése alkalmából legjobb szerencsekívánatainkat.

DR. BUDAY GOLDBERGER LEÓ, a Goldberger Sám. F. és Fiai Rt. fonó- és szövőüzem elnök-vezérigazgatójának, társulatunk választmányi tagjának a Kormányzó Úr Őfőméltósága kiváló érdemei elismeréseül a II. osztályú Magyar Érdemkeresztet a csillaggal adományozta.

Őszintén örülünk e kitüntetésnek, mert — — amidőn a Goldberger gyár fennállásának 150 éves jubileumát ünnepli — dr. Buday Goldberger Leó személyében a magyar ipar kiváló munkása, a magyar iparművészeti ügyek lelkes támogatója kapta meg évtizedek fáradságos munkájának méltó elismerését s örömünkre szolgál, hogy ehelyütt is átnyujthatjuk neki a társulat legőszintébb szerencsekívánatait.

DR. PACHER BÉLÁNAK, társulatunk igazgatósági tagjának tanácsjegyzővé való kinevezése osztatlan örömet keltett a társulat tagjai sorában.

Dr. Pacher Béla, aki a Székesfőváros művészeti ügyosztályában évek óta folytat fáradhatatlan munkásságot a magyar művészeti ügyek érdekében s ez alatt az idő alatt rendkívül sokat tett a magyar művészek és iparművészek támogatására.

Amidőn kinevezése alkalmából társulatunk legőszintébb szerencsekívánatait nyujtjuk át ehelyütt néki, igaz szívből reméljük, hogy még sok esztendőn át fog a magyar művészet érdekében munkálkodhatni.

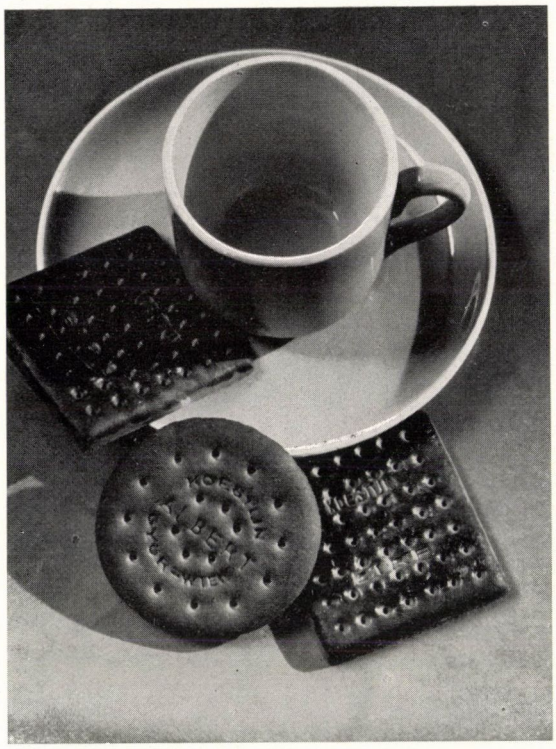
A WALESI HERCEG BESZÉLT. A londoni Royal Society of Arts nemrég bankettet rendezett s azon az ünnepi beszédet a walesi herceg tartotta a művészek és iparosok erős munkájáról, melynek az angol márkásárú javítására kell törekednie. Ez a beszéd igen nagy hatást keltett a hallgatóság soraiban. Elmondta a trónörökös, hogyan foglalkozott ő a háborúban s a háború utáni években különféle művészeti témákkal, ezek közt főleg iparművészettel. Az utolsó évtizedekben az angol ipar termékei feltűnő javulást mutatnak tudományos és technikai szempontból, de még mindig nehéz megértetni a gyárosokkal, hogy mennyire segítené őket a művészi kéz munkájának igénybevétele. Szakítani kellene végre az angol gyáriparban is azzal a háborúelőtti időkből származó véleménnyel, hogy egy áru, melynek britt márkája van már csak ennélfogva is jó. Külföldön az ízlés, az esztétikai kívánalmak sokkal szorosabban és sűrűbben változnak, mint Angliában, egészséges áruexport tehát csak úgy lehetséges, ha az angol nagyipar olyan művészeket is bevon a termelésbe, akik e változásokat figyelemmel kísérik. Különösen a fiatalság számára kell biztosítani, hogy előbb megismerkedjen a külföld nagy fogyasztóközpontjaiban a gépkorszak által nyújtott lehetőségekkel, azután pedig hazájába visszatérve, ezeket a tanulságokat országa gyáriparában érvényesítse. N. P.

MORRIS-CENTENNÁRIUM. Egész Anglia nagy kegyeletérzéssel ünnepli a modern iparművészet e nagy úttörőjének éppen most száz éve történt születését. A bútorművesek éppúgy, mint a könyvművészek és az üvegfestők éppúgy, mint a szőnyegszövők. Iparművészeti és könyvművészeti kiállítások mutatják be Ruskin e nagy tanítványának s műhelytársainak kézműves-remekeit. Esztétikusok fejtegetik azt a nagy hatást, melyet az ő általa kezdeményezett „kézműves-tradíciók újjászületésé"-re vonatkozó mozgalom az angol és kontinentális iparművészetre gyakorolt. Mindenfelé utalnak arra, hogy a gépipar elrútító tevékenységét milyen friss, esztétikusabb ízléskorszak váltotta fel az európai műiparban és Morris nevelősugallata még csak ezután fog igazán érezhetővé válni. N.

SKOCZYLAS. Lengyelországnak ma olyan grafikusnemzedéke van, amilyen alig található más népnél Európában. Izmos, színes, kifejezőképességben szinte őserejű. Legnagyobb grafikusa talán az a Skoczylas László volt, aki most halt meg Varsóban

A „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. Plakettművészeti rész. Fent balra : Tóth Gyula, jobbra : Beck Ö. Fülöp, középen balra : Telcs Ede, jobbra : Reményi József, lent balra : Berán Lajos, jobbra : Szántó Gergely művei. — Von der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". Plakettenkunst. Oben links : Werke von Gy. Tóth, rechts von F. Ö. Beck. In der Mitte links : Werke von E. Telcs, rechts von J. Reményi. Unten links : Werke von L. Berán, rechts von G. Szántó. — From the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition". Medals. Left above : Gy. Tóth's, right : F. Ö. Beck's, in the middle towards left : E. Telcs's, to the right : J. Reményi's, left below : L. Berán's, right : G. Szántó's works.

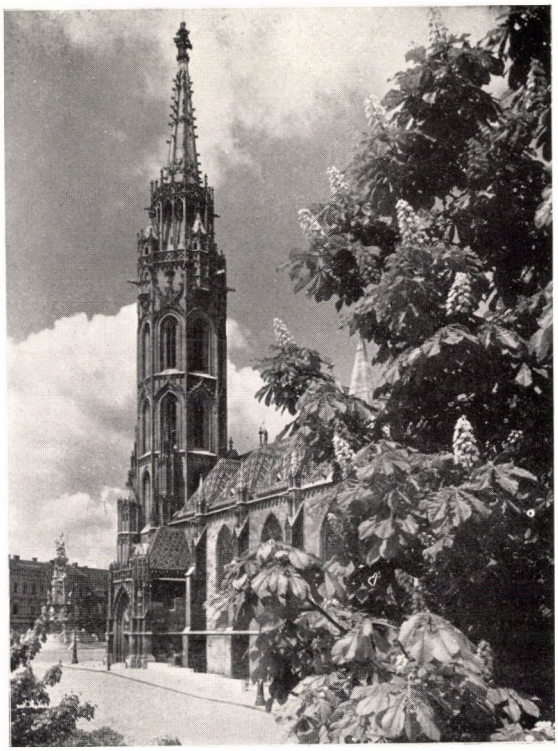

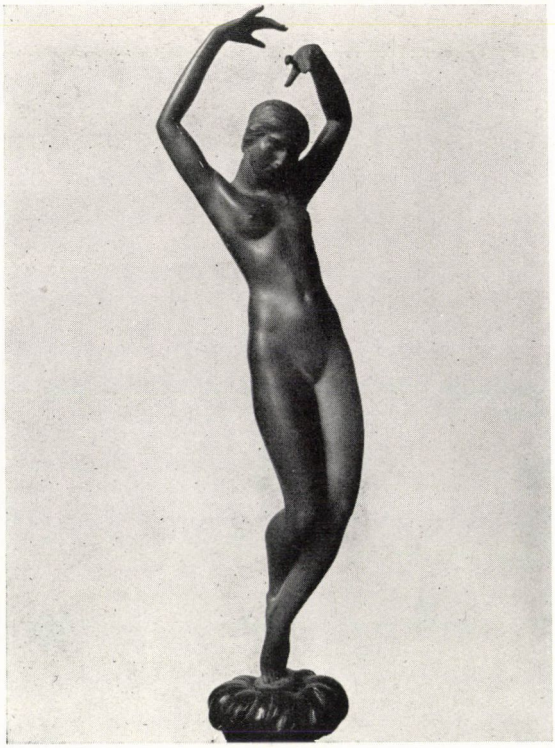
A „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. Fotoművészeti rész. Fent balra : Pécsi József fotoplakátja. Fent jobbra : Révész—Bíró fotoplakátja. Lent : Escher Károly riportfotója. — Von der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". Photokunst. Oben links : Photoplakat von J. Pécsi. Oben rechts : Photoplakat von Révész—Bíró. Unten : Reportphoto von K. Escher. — From the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition". Photo-artistic part. Left above : J. Pécsi's photo-poster. Right above : Révész—Bíró's photo-poster. Below : Ch. Escher's photo-report.

A „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. Fotoművészeti rész. Fent balra és jobbra : Balogh Rudolf fotoplakátjai. Lent : Kaas Albert riportfotója. — Von der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". Photokunst. Oben links und rechts : Photoplakate von R. Balogh. Unten : Reportphoto von A. Kaas. — From the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition". Photo-artistic part. Left and right above : R. Balog's photo-posters. Below : A. Kaas's photo-report.

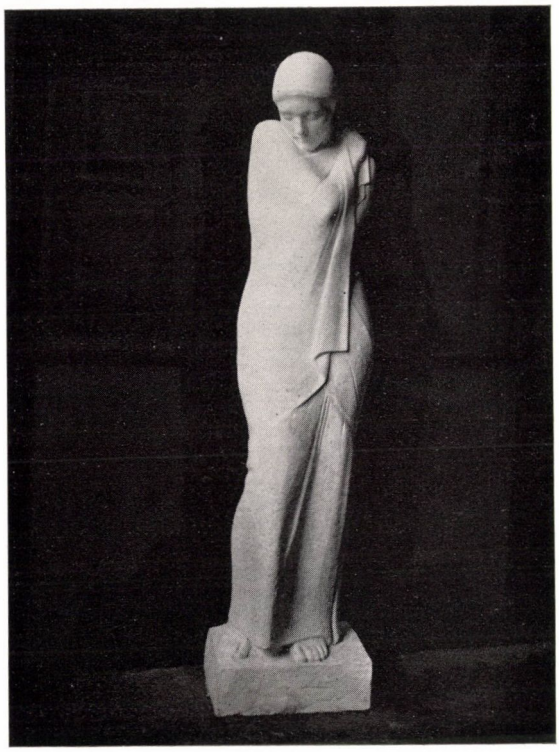

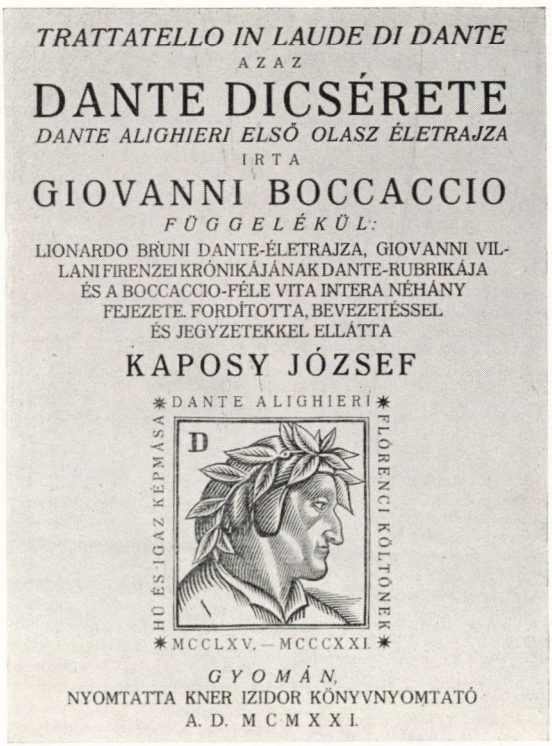
A „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. Kisplasztikai rész. Fent balra : Lux Elek, jobbra : Varga Oszkár művei. Lent : Szemelvények az iparművészeti részből. Ötvös-, kerámiai és fatárgyak. Borzai Szuchy Ferenc, Rahmer Mária, Gádor István, F. Deli Anna, Seenger Béla, Iván István, Kiss Ferenc munkái. — Von der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". Kleinplastik. Oben links : Werke von E. Lux, rechts : von O. Varga. Unten : Kunstgewerbearbeiten, Keramiken, Holz- und Goldschmiedearbeiten. Werke der Künstler F. Borzai Szuchy, M. Rahmer, I. Gádor, A. F. Deli, B. Seenger, I. Iván, F. Kiss. — From the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition". Small plastics. Left above: work by E. Lux. Right: work by O. Varga. Below: selections from the material of applied art. Goldsmith-works, ceramics, wooden works, made by F. Borzai Szuchy, M. Rahmer, I. Gádor, A. F. Deli, B. Seenger, I. Iván. F. Kiss.

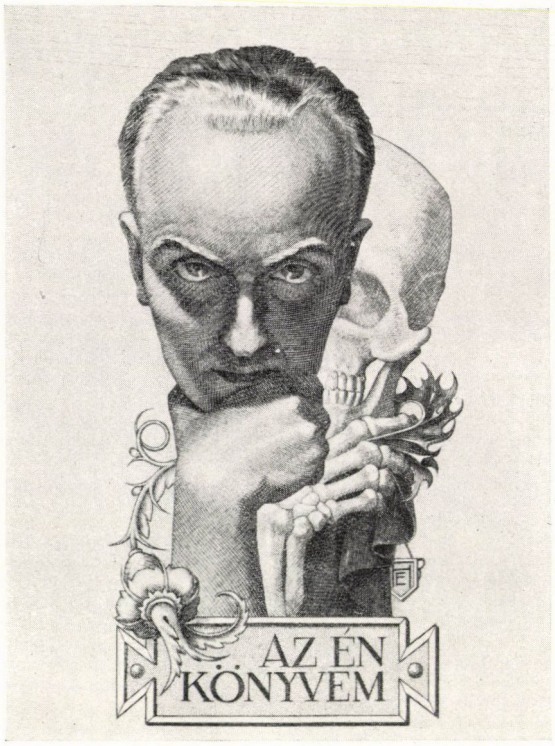

A „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. Kisplasztikai rész. Fent balra: Ohman Béla, jobbra : Pátzay Pál művei. Lent : Szemelvények az iparművészeti anyagból. Ötvös- keramikai és fatárgyak. Major István, Iván István, Hodina Adolf, Bródy Maróti Dorottya, Gorka Géza, F. Deli Anna, Dömötör László munkái. — Von der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". Kleinplastik. Oben links : Werke von B. Ohman, oben rechts : Werke von P. Pátzay. Unten : Kunstgewerbearbeiten. Keramiken, Holz- und Goldschmiedearbeiten. Werke der Künstler I. Major, I. Iván, A. Hodina, D. Bródy Maróti, G. Gorka, A. F. Deli, L. Dömötör. — From the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition". Small plastics. Left above : B. Ohman's work, to the right: P. Pátzay's work. Below: selections from the material of applied art. Goldsmith-works, pottery, wooden objects, works of I. Major, I. Iván, A. Hodina, D. Bródy-Maróti, G. Gorka, A. F. Deli, L. Dömötör.

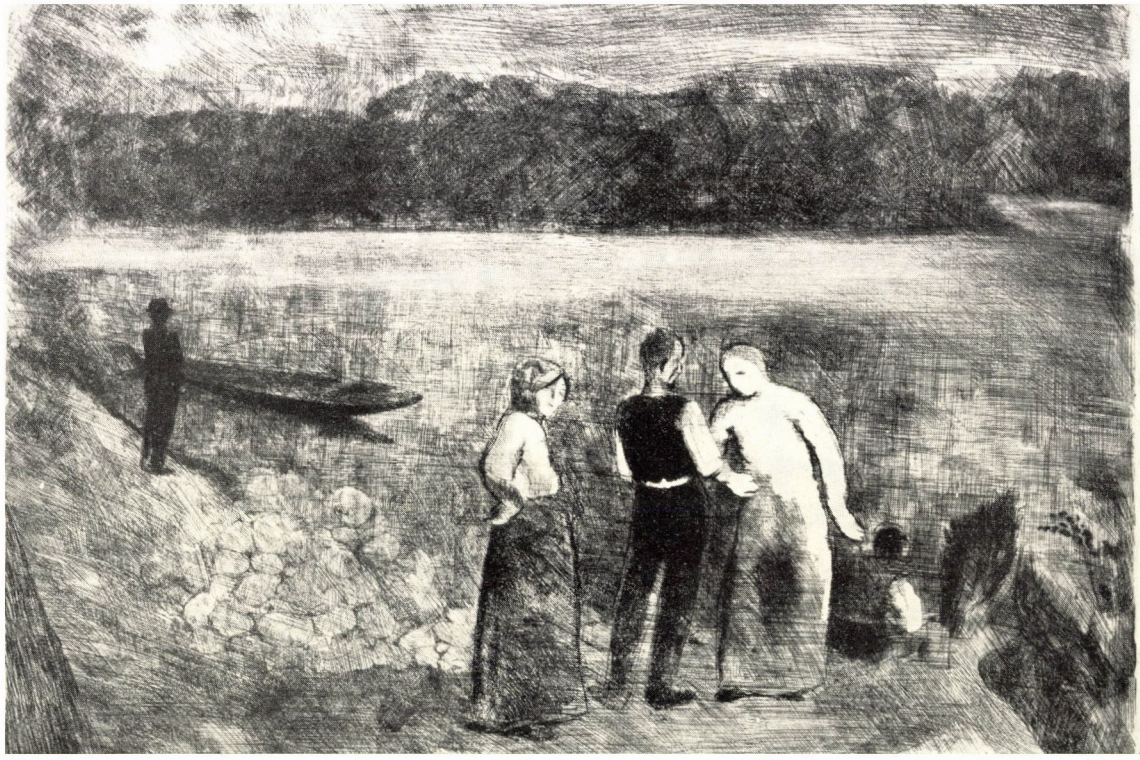

A „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. Tipográfiai és könyvművészeti rész. Fent balra : Kner Izidor könyvcímlapja. Fent jobbra : Horváth Endre acélmetszete. Lent : Komjáti Gyula rézkarca. — Von der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". Typographie und Bücherkunst. Oben links : Titelblatt von I. Kner. Oben rechts : Stahlstich von E. Horváth, unten : Radierung von Gy. Komjáti. — From the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition". Typography and Book Art. Left above : I. Kner's book-cover. Right above : Steel-cut by A. Horváth. Below : Etching by Gy. Komjáti.

A „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. Tipográfiai és könyvművészeti rész. Fent balra és jobbra : Végh Gusztáv illusztrációi. Lent : Szőnyi István rézkarca. — Von der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". Typographie und Bücherkunst. Oben links und rechts : Illustrationen von G. Végh. Unten : Radierung von I. Szőnyi. — From the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition". Typography and Book Art. Left and right above : Illustrations by G. Végh. Below : Etching by I. Szőnyi.

A „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. Tipográfiai és könyvművészeti rész. Fent balra : Jaschik Álmos illusztrációja. Fent jobbra : Rauscher György † címlapja. Lent balra : Petersham-Petrezselyem Mihály, lent jobbra : Pogány Willy illusztrációi. — Von der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". Typographie und Bücherkunst. Oben links : Illustration von Á. Jaschik. Oben rechts : Titelblatt von Gy. Rauscher †. Unten links : Illustration von M. Petersham-Petrezselyem. Unten rechts : Illustration von W. Pogány. — From the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition". Typography and Book Art. Left above : Illustration by Á. Jaschik. Right above : Book cover by Gy. Rauscher †. Left and right below : Illustrations by M. Petersham-Petrezselyem and W. Pogány.

52 éves korában. Fametszetei, képeskönyvei át meg át vannak itatva a hegyvidéki népek színes mitoszával, azzal a szláv népművészettel, mely ma már csak a lengyel falvak, templomok, üvegképek és fafaragások formáiban lelhető fel. Skoczylas, mint az egész modern lengyel grafikai művészet is, ebben a néphagyományban élt és azt a könyvkultúrát fejlesztette tovább, mely a nagy lengyel nyomtató műhelyekben négyszáz év óta tradicionális. Technikája kissé emlékeztet a mi Divékynk robusztus síkdíszítő formáira és csodálatosan érvényre juttatja a vonalakban lappangó plasztikai képességet.

POSTABÉLYEGEK. Ausztriában már hosszabb idő óta vannak forgalomban olyan bélyegek, melyeket híres írók, költők, művészek arcképei díszítenek. Most ebbe a bélyegsorozatba egy újabbat illesztenek bele : a nagy építészek arcképeit. Mindenféle értékű levélbélyegen más-más híres építész látható Antonius Pilgramtól kezdve Wagner Ottóig. Amint az előbbi sorozatoknál, úgy itt is, a bélyeget a rajta levő névérték duplájáért fogják árusítani s a felárat jótékony célra fordítják. Az építészeket ábrázoló szériának minden egyes bélyegét művészi rézkarctechnikával Hans Ranzoni grafikus tervezi a postakincstár megbízásából.

A WIENER KUNSTGEWERBEVEREIN JUBILEUMI KIÁLLÍTÁSA. 1884-ben alakult meg a bécsi iparművészeti társulat s most 50 éves fennállásának ünneplésére impozáns kiállítás keretében mutatja be az osztrák iparművészet és műipar legújabb termését.

Ez a kiállítás a legújabb osztrák műipart és iparművészetet kívánja reprezentálni meglehetős sikerrel. A kiállító cégek igazán szép és nagy munkát produkáltak.

A kiállítási installáció, amely Josef Hoffmannak, az osztrák iparművészek világhírű mesterének tervei szerint készült, nagystílű és szép, de monumentális hatását erősen csökkentik azok az ezüstpapírból kivágott és a falakra felragasztott figurák és egyéb dekorációk, amelyek az architektúra nyugodt, komoly vonalait erőltetett díszítési vágyukkal gicsesszerűvé teszik.

A kiállítási anyag nem eléggé változatos, bár az elrendezés ezt kívánja elérni. A szakmák sem mind vannak képviselve, majdnem teljesen hiányzik például a grafika, amelyet csak egy nyomdának néhány roppant gyenge rajzú és kivitelű nyomtatványa és hét-nyolc elég jó kötésű könyv képvisel. Örömmel állapítható meg, hogy az osztrák iparművészet sem tobzódik már a szögletek és egyenes vonalak hipermodern változataiban. Különösen jellemző ez a bútoroknál és más lakásberendezési tárgyaknál, ahol a legömbölyített sarkokat és megmozgatott vonalakat újra megtaláljuk. Azok a használati tárgyak is, amelyeket az interiőrökben elhelyezve látunk, szintén erről tesznek tanuságot.

Igen szépek a kiállított ezüsttárgyak és modern ékszerek. Különösen a használati tárgyak, például evőeszközök, edények stb. tünnek ki elsőrangú kivitelükkel és elegáns, modern formáikkal. Üveg-iparművészetük is finom és ízléses. Világítótestekben is sok jót produkáltak a kiállítók. Textiliák azonban úgy kivitelre, mint tervre nem ütik meg a jó átlagot sem. A kisplasztika gyengén van képviselve. Érmeket és plaketteket csak nagyon keveset látunk s ezek között is csak legfeljebb egy-két jó modern darab akad. Keramiájuk — különösen a csak díszítési célokat szolgáló tárgyak — még mindig eléggé szertelen, azonban igen kitűnőek — előkelő, nyugodt formájúak — a kiállított porcellánedények. Különösnek tetszik, hogy a tervező neve sehol sincsen feltüntetve.

Az előcsarnokban egy vitrinben 1884-ből való iparművészeti tárgyakat láthatunk, amelyeknek mozgalmas vonalai és dús díszítése érdekes ellentétet képez a kiállítás síma egyszerűségű — 50 évvel később született — tárgyaival.

Általában elmondhatjuk, hogy a kiállítás az osztrák iparművészet és műipar jó átlagtermelését mutatja be s teljes képet és áttekintést nem ad ugyan, de a nagyközönség ízlésének fejlesztéséhez azonban igen üdvösen és remélhetőleg hatásos eredménnyel is — járul hozzá. H. L.

NÉGERFARAGÁSOK A SZOBÁBAN. Egy magyar ember, aki sokat utazott Afrikában, onnan hazatérve, igen érdekes néger plasztikai gyüjteményt hozott magával. Szécsi László ezeket a néger figurákat, istenségeket, táncmaszkokat ki is állította nyilvánosan Berlinben. Később azután Párizsba költözött s ott főleg azzal kísérletezett, hogyan lehetne e tárgyakat a szobák díszítésére felhasználni. A rokokótól a késői biedermeierig mindenféle stílű szobákkal megpróbálkozott. De addig sehogy sem sikerült. Végül rájött arra, hogy ilyen célra csak a mai síma, funkcionális jellegű szobák alkalmasak. A primitív alakok alkotói s a modern bútorok megteremtői közt feltűnő lelki hasonlatosság van — írja Szécsi László a Studio júniusi számában — s így a falakon kínálkozó nagy síma felületek mintegy megkívánják a négerplasztikát. Így vélekedik Szécsi László, aki a saját otthonából és Tristan Tzarának, a modern költőnek párizsi otthonából vett példákkal, szobafelvételekkel igazolja ezt a tételt. Mi azonban nem osztjuk sem az egyik, sem a másik állítását. Minden kellemes otthonnak szüksége van jó képzőművészeti alkotások vagy egyéb dekorációk frissítő hatására is.

TÁNCMÚZEUM ÉS KOSZTÜM MÚZEUM. A svéd és orosz ballet iránt érzett különös tiszteletnek és hódolatnak emléke gyanánt létesült Párizs legújabb múzeuma : a „Nemzetközi Tánemúzeum." Landau Stanislas építész egy régi épület átalakításával és egy hozzája kapcsolt új pavillonnal teremtett otthont mindazoknak a képeknek, metszeteknek, kosztümöknek, maquetteknek, melyek a híres, modern balettekre s általában a korszerű táncokra vonatkoznak. Mindjárt bemutatóul egy rendkívül érdekes képzőművészeti kiállítás is szerepelt Hieronymus Bosch, Poussin, Watteau, Tiepolo, Degas, Renoir, Gauguin műveiből, továbbá Carpeaux, Clodion és Degas szobraiból. Alig avatták fel ezt a múzeumot, már elhatározták, hogy a létesítendő következő múzeum egy teljesen egyedülálló kosztüm-múzeum lesz, amelyben a ruhaviseletek egész történetét végig lehet majd tanulmányozni. Az új múzeum anyagi alapját a párizsi kereskedelmi kamara fogja előteremteni. N.

EGY AUKCIÓ TANULSÁGAI. Nagy a közömbösség a művásárlásban. Ritka esemény kelti fel az amatőrök és gyüjtők figyelmét. Ebben a nagy sivárságban megkapó volt az az érdeklődés, mely egy közelmult aukció alkalmával régi bútorok iránt megnyilatkozott. Honnan, miért volt ez a nagy lelkesedés gróf Apponyi Sándor lengyeli kastélyának kiselejtezett s kalapács alá bocsátott berendezése iránt ? Huszonöt-harminc szoba, jórészt a biedermeier-korból, különösebb történelmi érték nélkül. Egyszerű cseresznyefa-hálók, jóképű neobarokk-szalónok. De mindegyikben volt valami üdítő, kedves színhangulat. Virágos selyemhuzatok. viaszszal bevont chintzek, mintás kretónok a bútorokon s a dekorációs szövetek gazdag tarkasága mindenütt. Meglátszott, hogy a kastély nagyműveltségű gazdája, a híres könyvgyüjtő mecénás a maga ízlését megcsillantotta otthona tárgyain is. Nem pazarolt reá vagyonokat és nem rakta tele múzeális tárgyakkal. Otthont akart, amelyben szívderítő a reggelizö szoba, kedvesen kacér a kis szalón és hivogató a vendégszoba. Az otthonkultúrának pedig még ma is van vonzóereje : az utolsó darabig mindent jó áron megvásároltak az aukció résztvevői.

A LOUVRE ÚJ TERMEI. Tudvalevő, hogy a francia forradalom évében, 1793-ban állami múzeummá nyilvánított gyönyörű francia királyi palota, a Louvre, százötven éven át volt képek, szobrok és műkincsek gyüjteménye, anélkül, hogy erre alkalmas lett volna. A legszebb alkotások művészi hatása elenyészett a rossz világítás és rossz rendezés miatt. Most, annyi sürgetés és kritizálás után végre hozzáfogtak a Louvre átépítéséhez és újjárendezéséhez. Gondoskodtak róla, hogy a Louvre 173.000 műtárgya a világhírnévhez méltó helyet kapjon. Egyelőre csak a Tuilleriák-szárny, a középkori renaissance szobrászat, a keleti gyüjtemények és az olasz primitívek, valamint a mult századi francia festészet kaptak új köntöst. De a hatás máris elragadó. Az építészeti megoldás, a fényekkel való ravasz játék, a levegős és áttekinthető csoportosítás minden kritikust bámulatba ejt. Az újjáteremtés első korszaka befejeződött és a múzeum azon az úton van, hogy valóban a világnak egyik legszebb látványossága legyen belőle. Dr. N. P.

SIGNAC. A franciák egyik legnagyobb, legerősebb művészegyesülete, a Független Művészeké most ünnepelte ötvenéves jubileumát. Szinte végeláthatatlan nevek sora a katalógusban, mérhetetlen értékű képek a párizsi Grand Palais kiállításán. A fiatalok, a meg nem értettek, a visszautasítottak minden korban, nemzedékben idecsatlakoztak s innen váltak világhíresekké. Impresszionistáktól az École de Paris-ig minden művészirány képviselve volt soraiban s amit valaha kiállítottak, annak a legjavát szedték most össze kiállításra. Az egyesület elnöke Signac. Ma már aggastyán korra nézve, de fiatal s lelkes az energiákban. Ugyanakkor, mikor képei a Grand Palaisban megjelentek, a szomszédos Petit Palais-beli vegyes képzőművészeti tárlaton is szerepelt egy sereg festményével. Mellette és körülötte egy sereg jeles képző- és iparművész munkái.

AZ OSZTRÁK DOHÁNYJÖVEDÉK JUBULEUMI KIÁLLÍTÁSA. Elegáns, kitűnően elrendezett kiállítás keretében ünnepli meg az osztrák dohányjövedék fennállásának 150 éves jubileumát. Kellemes, nyugodt hatású installáció fogadja a látogatót, ízléses feliratok tájékoztatják arról, hogy melyik fülkében mi látható s bár az egész kiállítás nem nagy, mégis egy teljes, befejezett képet nyujt a látogatónak.

Nemcsak a különböző dohánynemüeket, hanem mindent bemutatnak ezen a kiállításon, ami a dohányzással összefüggésben van : pipákat, szipkákat, dohányzószereket, öngyujtókat, tűzszerszámokat, dohányszelencéket és tartókat stb., stb. A cigarettahüvelyt készítő elmés gépet is működésében tanulmányozhatja itt az érdeklődő.

A kiállítás a történelmi résszel kezdődik, ahol megtaláljuk őseink nagy pipáit és tubákos szelencéit és mellettük a legrégibb — 1844-ből származó — osztrák szivargyüjteményt.

A dohánygyártáshoz szükséges nyersanyagokat és magát a szivar és cigaretta készítését a helyszínen mutatják be fürge munkáskezek s az a gondosság, amellyel készülnek, erős vágyakat ébreszt a dohányosok kebelében a kész gyártmányok megvásárlására. Az osztrák

Buday György : Illusztráció.

dohányjövedék természetesen ez alkalommal igen sok cigaretta és szivarfajtát hozott forgalomba, amelyek ízléses, finom csomagolása szinte felhívja a vásárlási kedvet. Természetesen a kiállításban elegánsan berendezett dohányzó áll a közönség rendelkezésére, hogy mindjárt helyben kipróbálhassa kedvenc márkáit.

Általában, az osztrák dohányneműek csomagolása toronymagasságban áll a bemutatott többi külföldi államok csomagolásai felett. Sajnos, a magyar csomagolások is ezek közé tartoznak, annál is inkább, mert úgy látszik a magyar dohányjövedék válogatás nélkül állította ki csomagolásait. Az idegen államok csomagolásai között csak imitt-amott találunk néhány ízléses dobozt, még talán a legtöbbet a görögöknél láthatjuk. Sajnálattal nélkülözi a látogató a németek ízléses, művészi csomagolásait.

Meg kell állapítanunk, hogy az osztrákok dohányneműjük ízléses, szép csomagolásával kitünően propagálják árujukat s követendő példát mutatnak ebben az egész világnak. H. L.

MIELŐTT MEGVENNÉK... A berlini Kronprinzenpalast múzeumának igazgatója egészen különös ötletet vezetett be a műtárgyak vásárlásánál. Mielőtt egy művész alkotását megvásárolnák a múzeum számára, előbb két évre bérbeveszik s csak ha a bérleti idő lejárt, akkor nyilatkoznak, hogy véglegesen megtartják-e. Ezt a két évet arra szánják, hogy a művészi alkotásnak a közönségre s a kritikára gyakorolt hatását megfigyeljék.

MAGYAR HÁZIIPAROS SIKERE FIRENZÉBEN. A magyar háziipar fellendülésének és külföldön való érvényesülésének szép példája az a kitüntetés, amelyet a firenzei mezőgazdasági kiállítás alkalmával nyert el Barbetti Ágostonné kitűnő háziipari termékeiért.

Aranyérmet és érdemkeresztet kapott kiállított munkái jutalmazására s ez a szép kitüntetés is bizonyítja, hogy a magyar háziipar exportképesség tekintetében az első helyen áll.

A LITOGRÁFIA APJA. Ez idén van száz esztendeje, hogy Alois Sennefelder a kővel való nyomást felfedezte s ezzel a művészet számára olyan hatalmas terjesztési lehetőséget biztosított, mint a maga idején Gutenberg a nyomtatás segítségével a gondolatok számára. Hogy valaki egy kőlapra vagy horganyra, egyszerű irónnal s pár festékkel rakhassa fel művészi elgondolásait s ezzel azoknak terjedését, hatását szinte egy világ számára biztosítsa, ez ma magától értetődőnek látszik, de száz év előtt igen nagy dolog volt. Ma is a reprodukáló művészet egyik legmegbecsültebb formája a litográfia,

Kozma Lajos: Ex libris.

Csabai Ékes Lajos: Szignet.

sajnos, inkább az angolszász népeknél, mint egyebütt. Pedig a mult század utolsó negyedében a németek és franciák egyaránt rajongtak a litográfikus plakátért, mely a Montmartre művészvilágából indult ki és csakhamar sajátos érzelmi közösségbe került az új, szociális világképpel. Amint azután súlypontja áttevődött Angliába, Amerikába s egymásután alakultak meg a Sennefelder-Club-ok művészegyesületei, a litográfia is inkább a műlapok és a könyvillusztrációk közvetítő eszközévé lett, Soksok kiállítás fog Sennefelder mély hatásáról megemlékezni. N.

MIT MUTASSUNK AZ IDEGENNEK? Az elmúlt őszön a magyar városok képviselői kongresszust tartottak Budapesten. Sok érdekes felszólalás hangzott el az alkalommal, de talán egyik sem volt olyan időszerű, mint az, amelyet dr. Schmidt Lajos pécsi főjegyző tartott, aki a túlzásoktól és a blöfföktől akarja megóvni a szertelen idegenforgalmat hajszoló vidéki városokat. Figyelmeztette a városok képviselőit arra, hogy mindig vigyázzunk, mit ígérünk idegen vendégeinknek. Ha természeti szépségeinket hirdetjük, ne akarjunk az alpesi csúcsokkal versenyre kelni s ne igyekezzünk túltenni Tirolon és Svájcon. Amikor történelmi multú városainkra hivatkozunk, ne akarjunk birokra kelni Nürnberggel, Veronával, vagy Genttel. „A magyar Salzburg" s hasonló jelszavak céltalanok volnának. A magunkét adjuk, a páratlan magyar értékeket, azokat a sajátságokat, melyekre méltán büszkék lehetünk. És amelyeket az idegen sehol másutt meg nem találhat.

RAMERSDORF. Ez a neve egy kétszáz családi lakóházból álló telepnek, mely München közelében most készült el. Egységes városépítészeti felfogással, de mindenféle igényű és foglalkozású kispolgárok részére tervezték. S mindaz, amit a technika e téren újat hozott, megvalósult a házak építésénél. Az új telep bemutatása az idei nyáron történik meg a müncheni Siedlungsausstellung kiállítási csarnokainak megnyitásával egyidejűleg. Ha a kiállításnak vége lesz, az egyes lakóházakat értékesítik, amire annál több a lehetőség, mert a házak vételárát a bérlakások szerény összegeivel évi törlesztésre is meg lehet vásárolni. A kiállítás ez év október közepéig lesz látható.

KÉT IPARMŰVÉSZETI SZERSZÁM. A Studió májusi száma két érdekes új szerszámot mutat be iparművészek használatára. Ezek egyike a villamos kemence keramikusok részére. A kemencét, mely két részből, égetőből és szárítóból áll, tetszőleges hőmérsékletre lehet villamos vezetékek segít-

Kozma Lajos : Iniciálé.

ségével felhevíteni. A melegítő elemek agyagból és parafából készülnek, rácsok módjára, melyek a kamrák falaihoz, mennyezetéhez és padozatához illeszthetők s kihúzhatók. Körülbelül 900 órai használat után újra kell őket szerelni egy elektrotechnikai műhelyben. A másik szerszám egy Bosch-féle csiszoló- és fényezőgép, melyet egyszerű motor hajt és percenként 45 ezer fordulatot végez. Különösen favésők, szobrászok vehetik hasznát, mert a kemény anyagokat is hihetetlen símára csiszolja.

HIREK MINDENFELŐL. Németországban azt tervezik, hogy minden kislakásos telepítésnél, akár állami, akár községi tőkével történik is az, képzőművészek közreműködését is igénybeveszik, például a szobrászokat kutak, a festőket freskók alkotására. Erre a célra az építési költségekből hasítanak ki egy részt. Offenbachban, ahol Németország egyik legjobb iparművészeti iskolája működik, ez iskola keretében kiállításon mutatták be a litográfia apjának, Sennefeldernek (aki ott tevékenykedett) életmunkáját s követőire való hatását. Gyönyörű, Daumier, Gavarni és Menzelféle lapok sorakoztak fel a kiállítási teremekben. Párizsban meghalt Léandre, a torzképrajzolók nesztora. Valamikor a Montmartre híres művészfestőinek gárdájához tartozott, aki a kabarék és mulatók hírességeit a maga markáns rajzaival is segített népszerűsíteni. Turinban a Fiat-művek egy tizennégyemelet magas köralakú hatalmas várbástyára emlékeztető toronyházat építettek. Az autógyár munkásainak gyermekei számára készült nyári üdülőháznak.

AZ ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG április 28-án tartotta 1934. évi rendes közgyűlését, amely az 1933. évi nyereséget 247,638.78 pengőben, az osztalékot pedig 8 pengőben állapította meg.

• PÁLYÁZATOK •

A MAGYAROS TEXTILMINTA TERVPÁLYÁZAT EREDMÉNYE. Azt a rendkívül nagy érdeklődést, amely a Goldberger Sám. F. és Fiai Rt. által társulatunk útján kiírt magyaros textilminta tervpályázatot megelőzte, mindenképen igazolta az eredmény. 163 pályázó 989 tervvel vett részt, s bátran mondhatjuk, hogy nagyon régen nem volt textilpályázat, amelynek ilyen jó lett volna az átlagos nívója. Tervezőink kitettek magukért s szebbnélszebb terveket küldöttek be, amelyek között igazán nehéz volt a választás.

A társulat bíráló bizottsága, amelyen ez alkalommal részt vettek gróf Zichy Rafaelné, dr. Buday Goldberger Leó, Brammer Ödön és Szénásy Gyula is, az óriási munkát igénylő válogatást a leglelkiismeretesebben látta el. Helbing Ferenc, a bíráló bizottság elnöke kihirdette a bizottság határozatát, amely szerint a pályázati föltételek szigorú betartásával csakis magyaros jellegű terv kaphat díjat.

A bíráló bizottság döntése a következő volt :

A 400 pengős I. díjat Strauss Pál „Muskátli II." jeligéjű terve nyerte el. A két, egyenkint 150 pengős II. díjat ifj. Richter Aladárné „Magyar" és Németh Nándor „Tulipán 5" jeligéjű tervei kapták meg. A hat, egyenkint 50 pengős III. díjat Strauss Pál „Muskátli II.", ifj. Richter Aladárné „Magyar", Németh Nándor „Tulipán 5" Juhász Gyöngyvér „Honi ipar, honi kelme", Farkas Magda „Bandusy" és Vidos Zoltánné Radnai Piroska „1935" jeligéjű pályatervei kapták meg. Ezenkívül a Goldberger Sám. F. és Fiai Rt. számos tervet meg is vásárolt.

Rendkívül örvendetes és nemzetgazdasági szempontból is nagyfontosságú tény, hogy ily sikerű textiltervpályázatról számolhatunk be, mert ezek után nyilvánvaló, hogy a jövőben nem lesz szükségünk arra, hogy drága külföldi tervek után készíttessük a ruhaanyagokat, mert a magyar iparművészek képességei és művészi tudása lehetővé fogja tenni, hogy azok magyar tervek szerint készüljenek.

PÁLYÁZAT PLAKETTRE. A Soproni Képzőművészeti Kör pályázatot hirdet plakettre. A pályázat határideje október elseje ; részt vehet benne minden magyar művész. A tárgy és forma szabadon választható ; az elhelyezendő szöveg : Soproni Képzőművészeti Kör 1897. A plakett célja a Soproni Képzőművészeti Körrel kapcsolatos érdemek jutalmazása és kiállítási díjazás. A pályázat titkos. A jutalmazott munka a kör birtokában marad és övé a sokszorosítási jog is. A jutalom egyszáz pengő. Amennyiben a pályázat nem járna eredménnyel, a díj nem kerül kiosztásra. A jutalomban nem részesült pályamunkák visszajuttatásának költségei a művészt terhelik.

Kozma Lajos : Iniciálé.

• SZAKIRODALOM •

PETROVICS ELEK EMLÉKKÖNYVE. (Jegyzetek egy könyv margójára.) Petrovics Elek most jubilálta húszéves múzeumigazgatói működését. Halkan, tartózkodón és finoman. Amilyen az egyénisége. Ez a húsz év sorsdöntő volt mindnyájunk életében: szegényebbek lettünk, megfakultak ábrándjaink, összesorvadtak féltett intézményeink. Csak a Szépművészeti Múzeum lett gazdagabb. Ez a palota, mely azóta egy-két igen sikerült gyermekkel is gazdagodott, ma is a millennáris év diadalmas örömét leheli, ma is friss, elegáns és európai jóérzést áraszt. Elül idegenek, műértők járnak csodálkozva, hátul csendes, szótlan nagy kultúrmunka folyik. Minden évben pár világraszóló új szerzemény. Minden szezónban egy-két ínyeseknek való kiállítás. Minden évben egy új opus: kitűnő dolgozatok nemzetközi könyvpublikációja. Hogyan, miből? Valahol, a magyar glóbusz legmélyén, kell lenni rejtett kineseknek, meleg forrásoknak s azokat az ő varázsvesszőjével még mindig felkutatja Petrovics Elek. Most egy emlékkönyvben hódolnak a jubilánsnak volt és jelenlegi munkatársai. Ez a könyv — egyetlen szubjektív sor nélkül is — vallomás arról az atmoszféráról, melyet Petrovics a művészeti kutatómunka számára ott megteremtett. Hoffmann Edith dr. a könyv kitűnő szerkesztője valóban remekelt ezzel az ajándékkal. Tizennégy dolgozat s mindegyik a részletkérdések laboratóriumi vizsgálatából indul ki. Mégis mind egy nagy művészetkultúra medencéjébe torkollik: eltűnt világok, csodás stíluskorszakok, zseniális művészi műhelyek ajtói tárulnak fel a háttérben. Elolvassuk Somogyi József dolgozatát és bepillantást kapunk egy eddig jóformán ismeretlen ős-keleti kultúrába, melynek lelőhelye Tell Halef, F. Takács Zoltánnal együtt az ő kedvenc kutatóterületére lépünk: a kínai-hunn művészetvándorlás emlékei közé, melyek a Hopp-múzeumból a nyugatturkesztáni steppékhez vezetnek. Együtt örülünk Oroszlán Zoltánnal, a kedves szilénosznak, aki az antik terrakották közt groteszk öszvérén ül és csupa humor s kedves attikai szellem árad belőle. Wilde János világos és meggyőző magyarázatokat ad a velencei női képmás szépségvonalairól. Rózsaffy Dezső revízió alá veszi a Munkácsy-értékelést, hogy kijelölje a nagy festő tanulmányainak mindennél fontosabb helyét. Szentiványi Gyula valóságos korképet ad Szeremley Miklós litografus-élete nyomán a biedermeier-kori Pest divatképrajzolóiról s grafikusairól. De éppen ilyen értékesek a többi tanulmányok is, melyek Hekler Antal. Gombosi György, Hoffmann Edith, Péter András, gróf Zichy István, Balogh Jolán, Meller Simon és Pigler Andor tollából sorakoznak fel. Csupa kitűnő reprodukcióval. De ott van ezeken kívül a kötetben még negyvennyolc művészi szerzemény, a legszebb virágcsokor Petrovics húszéves gyüjtéséből. Maga a jubiláns nem szól róluk, csak a pontos leltári adatok vannak odaiktatva. De arcképe mellett van egy motto, mely mindennél többet mond e páratlan gyüjteményünk vezetőjéről: „Megéltem azokat az éveket, miket a művészet szolgálatában töltöttem el, a többit álmodtam." N. P.

ARS HUNGARICA. (Három művészeti könyv.) Egy mai magyar művészeti könyvsorozat, melynek hatodik kötete van már útban. Budapesten jelenik meg, élő és modern művészekről szól, nem részletfizetéses díszmű. Egyszerű, ízléses, művészethez értők számára készült könyvsorozat. És mégis olvassák egyes köteteit, él és programmot ad. Nagy szó 1934-ben.

Újabb három kötete közül hozzánk témailag is legközelebb áll, kvalitásban is legjobb Tolnai Károly könyve: Ferenczy Noémiről. Az író egy rövid tanulmány keretében világosan, szabatosan jelöli meg a gobelin-művészet e kitűnő mesterének helyét abban a szellemtörténeti mozgalomban, mely a háború vége felé indult el nálunk egy filozófiai folyóirat sugallatára s nemcsak írókban, tudósokban, de művészekben is öntudatossá vált és egységes világérzést hozott létre. Tolnai tökéletes

Buday György: Illusztráció.

Molnár C. Pál : Illusztráció.

beleérzéssel jellemzi ezt a géniuszt. Ferenczy Noémiben azt az új iparművészeti fenoménT látja, akiben nem az előző évszázad materialista felfogása („az anyag és technika határozza meg az alkotást"), de nem is a jelen század idealisztikus (anyagtól független) felfogása testesül meg, hanem a kettőnek kölcsönös, úgyszólván együttes jelenléte a születés pillanatában. Gobelinjeiben, melyeknek mesterségbeli részét Párizsban, a szövőiskolában tanulta, egy új életérzés, egy kozmikus filozófia és egysíkú szemlélet (ember, állat- és természetvilág szubsztanciális egysége) jut kifejezésre. Szép képekhez fűződő világos analízisek támasztják alá Tolnai megállapítását. Példája ez a lezárt, nyugodt, objektív monográfia annak, hogyan lehet az anekdotás életrajz és az aprólékos stíluselemzés közt a világos középutat megtanálni.

Szőnyi Istvánt Fenyő Iván monográfiája már nem ily világosan, tiszta kontúrokkal állítja elénk. A háborút megelőző hazai stílusáramlatokat (Nagybányát is) valami zűrzavaros, tendencia nélküli festésdivatnak tekinti s csupán a háború utáni művészeti kialakulásban lát erős egyéni művészetakarást. A további tárgyalásokból ezt azonban Szőnyi jellemzése nem elég bizonyító erővel igazolja. Hol a festő nagybányai gyökérszálaira mutat rá, hol cézannei, hol rembrandti hatáselemeket fedez fel Szőnyi művészetében, akinek Hans von Maréeshez való tudatos kapcsolataira is rámutat. A rajzi elemek nagy fontossága és a természethez való viszonya útján Szőnyi piktúráját elvezeti oda, ahova a német és francia tárgyiasság is eljutott már: a kitisztult, szépségutáni vágyhoz, a nemes értelemben vett szépség akarásához. A konklúzió helyes, de a a vonalvezetés — mely ez esztétikai gondolat útját jelzi — néhol sötét útvesztőkön halad át.

Farkas Zoltán nem az absztraháló és stíluskritikai iskola apparátusával nézi Medgyessy Ferenc szobrászművészetét. Ezért a róla írt kötet meleg, emberies érzésekkel telik meg. Intim közelség, nem évszázadokra szóló hideg értékelés, — így áll a művésszel és alkotásaival szemben. Keveset beszél a művész ontogeneziséről, idegen hatásokról, de megérezteti a lelket, melynek műhelyéből, a szobrok kikerültek. És a laikus is egy csapásra megérti, hogy a formáknak, a tömegeknek, az anyag kifejezőképességének e nagy művésze, Medgyessy, miért tér el sok divatos, síma, továbbá sok káprázatosan „graciőz" szobrásztól s mi az, ami művészetében monumentálisan egyszerű, akár az ó-kori keleti szobrászatban.

Nagy várakozással nézünk az újabb kötetek elé, melyekkel a vállalat mecénása, Artinger Imre a művészeti irodalom barátainak változatlan tiszteletére tarthat számot. N. P.

JAKÓ GÉZA: „Az agyagáruk ismertetése és gyártása." A magyar agyagipar nem bővelkedik szakkönyvekben; mindössze 7—8 munka jelent meg eddig a könyvpiacon. Ezek a munkák már nagyrészt elfogytak. De meg a megjelenésük óta nagyot fejlődött a külföldön az agyagipari technika és szakirodalom is. Ezt a magyar agyagipar nem tudta követni és nélkülözi az újabb szakirodalom irányítását és kimerítő útmutatásait, pedig agyagiparunk, mely értékes hagyományokkal dicsekedhetik, csak akkor tud fejlődni, ha lépést tud tartani a tudomány kutatásaival.

Ezt a hiányt igyekszik pótolni Jakó Géza könyve, melyben értékes útmutatást talál egyaránt: az agyagiparos, a téglagyáros, kályhás, építész, iparművész, műbarát, kereskedő és a szakiskolák tanuló ifjúsága is, mert a könyv nemcsak technológia, hanem egyben agyagárútan is. Az anyag igen szemléltetően van elosztva, úgy, hogy az említett szakemberek mindegyike könnyen megtalálja a maga ismeretkörét. A könyv céljának megfelelően kiterjed a tisztán technológiai ismeretek mellett építészeti, művészeti stb. kérdések fejtegetésére is. Éppen ezért közelebbről érinti és érdekli a kerámikus iparművészt is, ki tömören és részletesen olyan szerzőtől kapja meg itt az őt érdeklő ismereteket, akinek 25 évi kerámiai munkássága a technika és iparművészet közös mesgyéjét járja. Német nyelven megjelent kerámiai szakkönyvei (Keramische Fabrikationsfehler, Keramische Materialkunde, stb.) ugyan már erősen technikai irányúak, az iparművészettel való kapcsolatát azonban nem adta föl, miről a most megjelent munkája is tanuskodik, ahol az iparművészet kerámiai problémáinak is jelentős részt szentel. A könyv ára 10·— P és társulatunk irodájában is beszerezhető.

Kozma Lajos : Szignet.

• TÁRSULATI • • KÖZLEMÉNYEK •

SEENGER BÉLA. Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat alkotmányának igen bölcs az az intézkedése, hogy a tagokat három kategóriába — művészek, műiparosok, műbarátok — sorozza s hogy ennek a tagozódásnak megfelelően a közgyűlés minden csoportból egy-egy alelnököt választ. A műiparosok csoportját tíz év óta képviseli Seenger Béla gyáros az elnökségben.

Ez a tíz esztendő, a társulat életében igen nehéz időket jelentett. Hiszen ki kellett egyensúlyozni azokat a mérhetetlen veszteségeket, amelyeket a háború idézett elő és ennek a feladatnak a teljesítése nem volt könnyű.

A háború okozta elváltozások egyik legszomorúbb kísérő jelensége volt, hogy a kulturális törekvések iránt érdeklődő lelkes emberek sora erősen megritkult országunkban. És ezért fokozott nagyrabecsülés és szeretet kell, hogy övezze azokat a lelkes férfiakat, akik minden nehézség ellenére is bátran, védik a magyar kulturális élet egy-egy fellegvárát.

Seenger Béla ezek közé a lelkes harcosok közé tartozik. És ezt a tíz év óta az elnöki székben kifejtett lelkes tevékenységet kívánta megünnepelni a társulat igazgatósága, amidőn 1934 április hó 26-án a Fészek-klubban a tiszteletére vacsorát rendezett. A vacsorán résztvevők nagy száma beszédesen igazolta, milyen közbecsülésben áll a magyar közvélemény előtt az ünnepelt. A társulat igazgatósága, választmánya és tagjai nevében mondott pohárköszöntőjében Szablya János ügyvezető alelnök jó hasonlottal élt, amidőn „jószívű adakozónak" nevezte Seenger Bélát, aki a magyar iparművészetért pénzben és időben sok áldozatot hozott. Tízéves eredményes társulati működésének elismeréseül az igazgatóság ezüst cigarettadobozzal lepte meg, amely Hodina Adolf iparművész pompás terve alapján Taub Jenő ötvösműhelyében készült.

Számos üdvözlő beszéd elhangzása után az ünnepelt meghatottan válaszolt és fogadalmat tett, hogy miként a multban, a jövőben is hűségesen fog küzdeni a társulat érdekében.

Örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy e helyütt is legmelegebb szerencsekívánatunknak adjunk kifejezést. A Mindenható áldása kísérje továbbra is szeretett alelnökünk minden lépését.

TÁRSASVACSORA — KÉT ÜNNEPELTTEL. Külsőségeiben impozáns, bensőségben meleg és meghitt volt az a társasvacsora, melyen az Iparművészeti Társulat két jeles művészt ünnepelt a Fészek-Klubban. Mint egy felemelő családi ünnepség, tele a harmónia és a munka elismerésével, olyan volt Györgyi Dénes és Ligeti Miklós, e két ünnepelt körül a közel százötvem főnyi művészcsalád együttérzése. Györgyi Dénest elsősorban a mostani kiállítás rendkívüli sikeréért érte ez a megtiszteltetés. De, mint Szablya Frischauf Ferenc, társulatunk tiszteletbeli alelnöke felköszöntőjében elmondta: egy huszonötéves tanári s építési

Molnár C. Pál : Illusztráció.

munka nagy sikerei is ott vannak az eddigi életútján. Az ifjúság hitével indult el s az energikus akaraterő fogta össze alkotásait, ezen a szép úton, melynek olyan állomásai vannak, mint a jubiláris iskolai, a barcelonai s a jelenlegi társulati emlékkiállítás. Györgyi Dénes szerényen és meghatódottan állt a méltó felköszöntők középpontjában. Az érdemeket munkatársaira hárította s annak a kooperáló szellemnek diadaláról beszélt, melyet a mostani társulati vezetőség hívott életre. A másik ünnepelt az ugyancsak kiváló tevékenységű Ligeti Miklós szobrászművész s társulatunk alelnöke volt. Az ő spontán ünneplésére is csak külső alkalmul szolgált, hogy megkapta a művészi alkotásai elismerését jelentő állami kis aranyérmet. Ő róla viszont Szablya János, társulatunk ügyvezető alelnöke állapította meg, hogy gazdag pályájának minden állomása az Anonymus-szobortól a mostanában készített tüzéremlékműig csupa dekoratív szépség, mely egy nemzet kultúrájának négy évtizedes ragyogó és borús égboltjába világít bele. Derűs és megható emlékezésekkel volt tele ez a baráti est. Hódolat, amely a művészetnek s az alkotóknak szólt a belső érzések parancsára.

*

Az Iparművészeti Társulat ünnepi vacsoráját a köz- és társadalmi élet számos előkelősége, s megtisztelte jelenlétével. Dr. Hóman Bálint kultuszminiszter képviseletében ifj. dr. báró Wlassics Gyula h. államtitkár, a művészeti ügyosztály vezetője jelent meg. A vendégek sorában ott láttuk Scitovszky Béla ny. belügyminisztert, dr. Procopius Béla ny. meghatalmazott minisztert, Kertész K. Róbert ny. h. államtitkárt, dr. Tihamér Lajos miniszteri tanácsost, dr. Petrovics Elek múzeumi főigazgatót, Helbing Ferenc kormányfőtanácsos, festőművészt, az Iparművészeti Iskola igazgatóját,

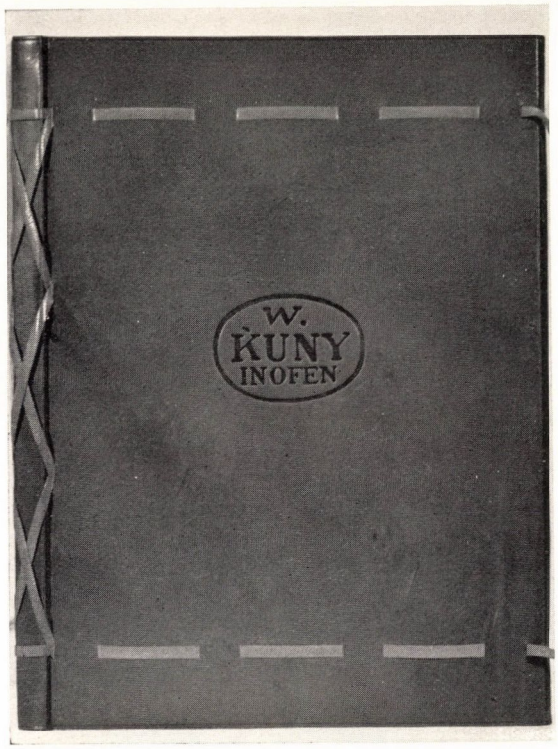

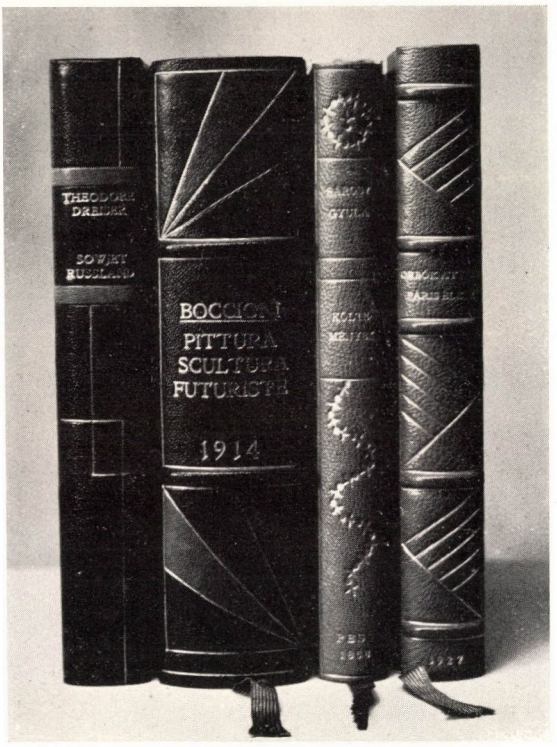
Reiter László : Iniciálé.

dr. Pacher Béla tanácsjegyzőt, Sidló Ferenc és Pásztor János szobrászművészeket, Seenger Béla gyárost stb., stb. Az ünnepség hivatalos szónokain kívül felköszöntőket mondtak még az egyes művésztestületek nevében: Róna József, Sz. Gyenes Lajos és dr. Lázár Béla. N. P.

A TÁRSULATUNK KEBELÉBEN FOLYTATOTT MUNKA fontosabb eseményeiről az alábbiakban számulunk be:

1934 március hó 27-én a társulat választmánya Seenger Béla elnöklete alatt tartott ülést, amelyen megjelentek Ágotai Lajos, Bodon Károly, Bodonyi Jenő, Bokros Ferenc, Grabowieczky Leon, Helbing Ferenc, Horváth Béla, Hosszú István, M. Kiss Erzsi, Klausz Gyula, Lakatos Arthur, Ligeti Miklós, Major István Majoros Károly, Mátrai Lajos, Ohmann Béla, dr. Pacher Béla, ifj. Richter Aladár, Schober József, Szablya Frischauf Ferenc, Szablya János, dr. Szalai Emil, dr. Szőnyi Ottó, Urbányi Vilmos, Végh Gyula, Végh Gusztáv, Zrinszky József, Deák István mérnök és Helbing László titkár, valamint Csák István ellenőr és Ascher Kálmán pénztáros, mint meghívottak. Seenger Béla elnök üdvözölte a megjelenteket és az ülést megnyitotta. Napirend előtt kegyeletes szavakkal emlékezett meg Györgyi Géza műépítésznek, boldogult Györgyi Kálmán igazgató testvérének haláláról. Majd felolvasta dr. Fabinyi Tihamér m. kir. kereskedelemügyi miniszter leiratát, amelyben a miniszter legteljesebb elismerését fejezi ki a társulat működése felett s kiemeli Szablya János ügyvezető alelnök és Deák István mérnök kíváló működését. Ezekután bejelentette, hogy a választmány tagja, dr. Petrovics Elek tiszteletbeli tag, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója most töltötte be működésének 20 éves évfordulóját s őt ez alkalommal meleg szavakkal üdvözölte, egyben bejelentette, hogy a társulat üdvözlőiratát az elnökség küldöttségileg nyujtotta át neki. Végül bejelentette, hogy a társulat 1933. évre vonatkozó XLIX. rendes közgyűlésének időpontját folyó évi április hó 26-ra tűzte ki az elnökség az Iparművészeti Múzeum 50. sz. termében s felhatalmazást kért a közgyűlés előkészítésének munkálataira. A választmány az elnöki bejelentéseket tudomásul vette s a közgyűlés előkészítéséhez a felhatalmazást megadta. Helbing László titkár felolvasta a közgyűlésen előterjesztendő és az 1933-as társulati év eseményeiről beszámoló választmányi jelentést, valamint a jelölőbizottság előterjesztését az új választmányi tagok választására vonatkozólag. Deák István mérnök a választmányi jelentés háziipari részét ismertette. Elnök határozatilag mondotta ki, hogy a választmányi jelentést és a jelölőbizottság előterjesztését a választmány az ismertetett formában fogja a közgyűlés elé terjeszteni. Schober József, a gazdasági bizottság elnöke ismertette az 1933. évi eredményszámlát, mérlegszámlát és az 1934. évi költségvetéselőirányzatot, megállapítva, hogy a társulati kiadások és bevételek teljesen fedik egymást s hogy a forgalom egészséges módon megnövekedett. Szablya Frischauf Ferenc, Szablya János és Csák István hozzászólása után elnök határozatilag mondotta ki, hogy a választmány az 1933. évi eredményszámlát, mérlegszámlát és az 1934. évi költségvetéselőirányzatot elfogadja és az ismertetett formában fogja a közgyűlés elé terjeszteni. Egyben javaslatára a választmány jegyzőkönyvben mondott köszönetet Szablya Frischauf Ferenc, tiszteletbeli alelnöknek azért a nagy munkáért, amelyet mint a Magyar Iparművészet szerkesztője a mult esztendőben végzett. — Ligeti Miklós javaslatára a választmány jegyzőkönyvi köszönetet mondott Szablya János ügyvezető alelnöknek, Schober József József gazdasági bizottsági elnöknek, Csák István ellenőrnek és Ascher Kálmán pénztárosnak, a társulat pénzügyeinek kitűnő és eredményess vezetéséért. Szablya János és Schober József úgy a maguk, mint Csák István és Ascher Kálmán nevében is megköszönték a megtiszteltetést. Titkár beszámolt az ötvösművészeti akció eredményéről és jelentette, hogy a társulat az iparművészektől beszerzett tervek alapján a rendelkezésre álló ezüstből a nyári kiállításra 33 darab ezüsttárgyat készített el, kedvező feltételek mellett. Ifj. Richter Aladár az iparművész cím védelme ügyében tartott tanácskozásokon elért eredményeket ismertette s bejelentette, hogy a legközelebbi értekezlet az összes iparművészeti frakciók kiküldötteinek részvételével előreláthatólag véglegesen fog dönteni a kérdésben, — mert, amint örömmel állapította meg — a szükséges összhang megvan. Ügyvezető alelnök bejelentette, hogy a Szabolcsvármegyei Bessenyey Kör meghívására a társulat az ősszel Nyíregyházán szándékozik kiállítást rendezni a tavalyi kaposvári kiállításhoz hasonló formában s felhatalmazást kér az előzetes tárgyalások és az előkészítő munka elvégzésére. A választmány a felhatalmazást megadta. Ügyvezető alelnök ezekután a nyár folyamán az Iparművészeti Múzeumban rendezendő „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás" folyó munkálatait ismertette. Az anyaggyüjtés rendben folyik s a

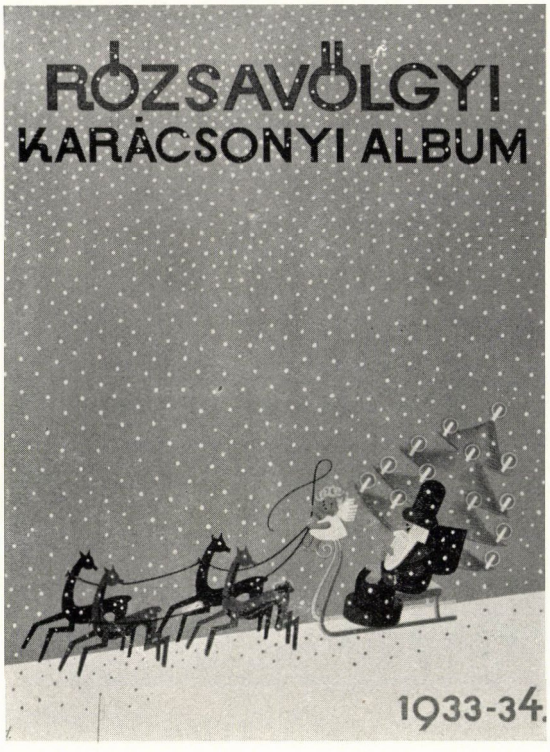

A „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. Tipográfiai és könyvművészeti rész. Fent balra: Könyvkötés. Ifjú Richter Aladár terve. Fent balra: Könyvkötések: Reiter László tervei után készítette Kner Erzsébet. Lent balra: Vértes Marcell illusztrációja. Lent jobbra: ifj. Richter Aladár könyvcímlapja. — Von der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". Typographie und Bücherkunst. Oben links: Bucheinband. Entwurf von A. Richter jun. Oben rechts: Büchereinbände nach den Entwürfen von L. Reiter, ausgeführt von E. Kner. Unten links: Illustration von M. Vértes, unten rechts: Titelblatt von A. Richter jun. — From the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition". Typography and Book Art. Left above: book-binding, by A. Richter jun. Right above: book-bindings, designed by L. Reiter, carried out by E. Kner. Left below: illustration by M. Vértes. Right below: book-cover by A. Richter jun.

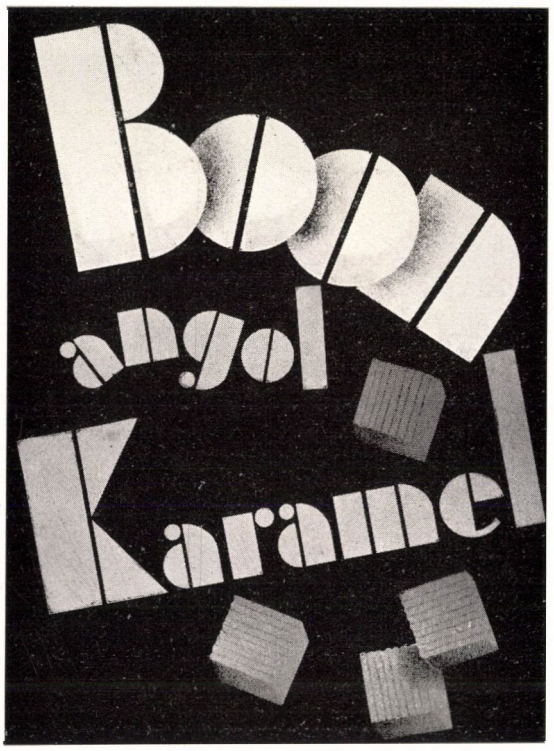

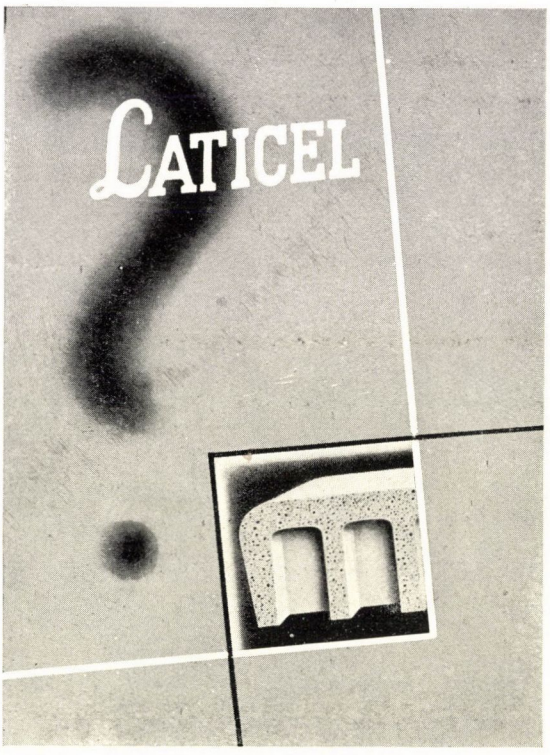

A „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. Reklámgrafikai rész. Fent balra : Berény Róbert címlapja. Fent jobbra : Molnár C. Pál címlapja. Lent jobbra : Simon György János címlapja. Lent balra : Madaras-Máday címlapja. — Von der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". Reklamegraphik. Titelblätter, oben links : von R. Berény, oben rechts : von P. C. Molnár, unten links : von Madaras-Máday, unten rechts : von J. Gy. Simon. — From the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition". Poster-Graphic. Above book-cover by J. Gy. Simon. Left below : book-cover by Madaras-Máday. Right below : book-cover by P. C. Molnár.

A „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. Reklámgrafikai rész. Fent balra : Radó György, jobbra : Nemes György, lent balra : Csemiczky Tihamér, jobbra : Szántó Klári műve. — Von der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". Reklamegrafik.Werke oben links : von Gy. Radó, rechts : von Gy. Nemes, unten links : von T. Csemiczky, rechts : von K. Szántó. — From the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition". Poster-Graphic. Left above : Gy. Radó's, right : Gy. Nemes's, left below : T. Csemiczky's, right : K. Szántó's works.

A „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. Plakátművészeti rész. Fent balra : Végh Gusztáv, jobbra : Verebély Rózsi, lent balra : Mallász Gitta, jobbra : Triangi Lilian művei. — Von der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". Plakatkunst. Oben links : Werke von G. Végh, rechts : von R. Verebély. Unten links : Werke von G. Mallász, rechts : von L. Triangi. — From the „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition". Poster-Art. Left above : G. Végh's, right : R. Verebély's, left below : G. Mallász's, right : L. Triangi's works.

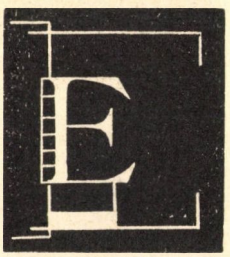
kiállítás igen szépnek ígérkezik. Bejelentette, hogy a Hungária Hirlapnyomda a kiállítási felhívást díjtalanul készítette el s javaslatára a választmány ezért jegyzőkönyvben mondott köszönetet a Hungária Hírlapnyomdának. Végh Gyula azon kéréséhez, hogy a nyári sokszorosítóművészeti kiállítás installációját a társulat az Iparművészetl Múzeumnak is átengedje, a választmány hozzájárült. Lakatos Arthur, a kiállítási bizottság elnöke a kiállítási bizottság azon határozatának jóváhagyását kérte, hogy november folyamán a társulat rendezzen a Technológián lakásművészeti kiállítást, amelyen a Székesfőváros által kiírt tervpályázat eredménye mutattatna be s ez alkalommal kerülne kiadásra a Székesfőváros által adott 4 darab 200 pengős díj a kivitelező iparosoknak. E kiállításra már többen jelentkeztek. A kiállítás azután belekapcsolódna a karácsonyi vásárba. Többek hozzászólása után elnök határozatilag mondotta ki, hogy a választmány a lakásművészeti kiállítás és a karácsonyi vásár megrendezéséhez hozzájárul. Titkár ezekután felolvasta azokat a köszönő leveleket, amelyek válaszként érkeztek a társulat által küldött kinevezési és kitüntetési gratuláló levelekre, majd bejelentette, hogy az 1934. évben eddig összesen 71 új tag lépett a társulatba s ezek közül 44 a legutóbbi választmányi ülés óta. Ezek neveit felolvasta. Javaslatára elnök határozatilag mondotta ki, hogy nevezetteket a társulat tagjai sorába felveszi. Titkár bejelentette, hogy a Goldberger Sám. F. és Fiai rt. magyaros modern textilmintákra pályázatot szándékozik kiírni s e célra 1000 pengőt ad, valamint, hogy e pályázatot három éven át megismétli. Schober József ez alkalomból a pályázaton résztvenni kívánó iparművészek részére textiltechnikai előadások létesítését javasolta, Major István ezen előadásokat gyárlátogatásokkal kívánta kibővíttetni. Ágotai Lajos az előadások rendezéséhez Lakatos Arthurt, mint a textilszakma ismerőjét javasolta delegálni. Ügyvezető alelnök többek hozzászólása után bejelentette, hogy a pályázatról már tárgyalt a gyárral s a további tárgyalások folyamatban vannak, valamint, hogy azok az iparművészek, akik a társulat igazoló levelével jelentkeznek a gyárban, ott a kellő felvilágosításokat meg fogják kapni. Deák István mérnök ismertette a háziipari ügyeket. Bejelentette, hogy a társulat a M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal megbízásából megrendezte a Bécsi Nemzetközi Vásár iparművészeti csoportját, amelyen 26 kiállító iparművész és háziiparos vett részt. A kiállításról Miklas köztársasági elnök és Dollfuss kancellár is a legteljesebb elismeréssel nyilatkoztak. Jelentést tett a társulatnak a milanói árumintavásáron való részvételéről és bejelentette, hogy a társulat exportkatalógust szándékozik kiadni, 500 példányban, 48 oldal terjedelemben. A Székesfőváros útján a Székesfővárosi Hirdetővállalat által a Budapesti Nemzetközi Vásáron árusítandó olcsó emléktárgyak beszerzésére pályázatot írt ki a társulat, amelynek eredményeként 11 pályázónál 1013 P értékben tett rendelést a Hirdetővállalat. A jelentést a választmány egyhangúlag tudomásul vette. Ügyvezető alelnök indítványára a választmány hozzájárult a nyári kiállítás alkalmával a kitüntetendő kiállítók részére a társulat részéről való díjak és a közhatóságoktól kérendő díjak kiadásához. Hoszszu István felkérte a társulatot, hogy a tervező iparművészeket és a megrendelő közönséget világosítsa fel arról, hogy a bútorok készítéséhez szükséges időt nem szabad megrövidíteni, mert az a munka rovására megy. Többek hozzászólása után elnök határozatilag mondotta ki, hogy e kérdést a Magyar Iparművészetben is ismertetni fogja a társulat, azonkívül előadások útján is. Majd több tárgy nem lévén, az ülést berekesztette.

1934 április hó 5-én a bíráló bizottság tartott ülést, amelyen részt vettek Györgyi Dénes, Helbing Ferenc, Lakatos Arthur, Ligeti Miklós, Menyhért Miklós, dr. Petrovics Elek, Szablya Frischauf Ferenc, Seenger Béla, Urbányi Vilmos, Helbing László titkár, valamint Kner Albert, Pécsi József és Reiter László, mint meghivottak.

Helbing Ferenc elnök üdvözölte a megjelenteket és az ülést megnyitotta. Bejelentette, hogy a mai ülés tárgya a „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás" plakátpályázatára beküldött anyag elbírálása. Helbing László titkár ismertette a zártkörű pályázat feltételeit és bejelentette, hogy a pályázaton 11-en vettek részt összesen 12 pályamunkával. Elnök felkérésére a bíráló bizottság megtekintette a beküldött pályamunkákat, majd többek kívánságára szavazást rendelt el. A szavazás eredményeként első helyre került Végh Gusztáv, második helyre K. Bartha Ferenc, harmadik helyre Brotnyik-Berény közös pályaterve. Urbányi Vilmos javasolta, hogy a három legtöbb szavazatot nyert pályamunka között 100 pengős díjjal új pályázatot írjon ki a társulat. Lakatos Arthur javasolta, hogy a másodiknak helyezett plakátot villamosplakát formában használja fel a társulat. Elnök többek hozzászólása után határozatilag mondotta ki, hogy kivitelre, mint elsőnek helyezett, Végh Gusztáv plakátja kerül s a katalógus boritéklapjára is az ő terve fog felhasználtatni. Majd több tárgy nem lévén, az ülést berekesztette.

1934 április 26-án tartotta meg a társulat az 1933. évre vonatkozó XLIX. rendes közgyűlését, az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeumban, amelyen 157-en vettek részt.

Dr. vitéz József Ferenc királyi herceg elnök megnyitotta az ülést és őszinte örömének adott kifejezést a közgyűlés iránt megnyilvánuló nagy érdeklődés felett. Örömmel üdvözölte dr. Fabinyi Tihamér kereskedelemügyi miniszter képviseletében megjelent dr. báró Kruchina Károly miniszteri tanácsost, dr. Hóman Bálint kultuszminiszter képvise-

Reiter László: Iniciálé.

Kozma Lajos: Könyvdísz.

letében megjelent dr. Tihamér Lajos miniszteri tanácsost és Budapest Székesfőváros képviseletében megjelent dr. Némethy Károly tanácsnokot, valamint az egyéb intézmények képviselőit. Megállapította, hogy a közgyűlés előkészítése az alapszabályok rendelkezése szerint a legteljesebb rendben történt. Elnöki megnyitójában elmondotta, hogy az 1932. év nagy megpróbáltatásai az 1933. év első felében sem csökkentek, a második félév azonban némi megkönnyebbülést hozott. E nehéz időkben a társulat vezetése nem volt könnyű feladat s ennek dacára mondhatjuk, hogy régen volt ilyen termékeny évünk, mint ez, amely igen nagy jelentőségre tett szert azáltal, hogy dr. Fabinyi Tihamér kereskedelemügyi miniszter a társulatot bízta meg a háziipari ügyek reorganizálásával. Köszönetét fejezte ki úgy dr. Fabinyi Tihamér kereskedelemügyi, mint pedig dr. Hóman Bálint kultuszminiszternek, valamint dr. Huszár Aladár főpolgármesternek és dr. Sipőcz Jenő polgármesternek a társulat irányában tanusított jóindulatú támogatásukért s köszönetet mondott a sajtónak is. Végül az elnökségnek és a választmánynak, valamint a bizottságoknak és a társulat összes tagjainak mondott köszönetet azért a nagy munkáért, amelyet az elmult egyesületi évben végeztek. A jövő érdekében — mondotta a királyi fenség — áldozatokat kell hozni s reméljük, hogy ez az első tavasz, amely derüsebb jövőt ígér, ösztönzőleg fog hatni mindenkire. Kérte a jelenlévőket, hogy a jövőben is az eddigi lelkességgel dolgozzanak a társulat érdekében.

Ezekután Ligeti Miklós alelnök mondott az elnökség, a választmány és a közgyűlés nevében köszönetet a királyi fenségnek a társulattal szemben kifejtett szeretetteljes fáradozásáért, amelyet Ő fensége meleg szavakkal köszönt meg. Ligeti Miklós alelnök ezekután Seenger Béla alelnököt üdvözölte alelnökségének 10 esztendős évfordulója alkalmából s bejelentette, hogy e jubileumot ünnepi vacsorával fogja megünnepelni a társulat.

Szablya János ügyvezető alelnök a választmány jelentését ismertette az 1933. évről. (A választmányi jelentést és a társulati számadásokat lapunk mult számában tettük közzé.) Elnök határozatilag mondotta ki, hogy a közgyűlés a választmány jelentését egyhangúlag elfogadta. A közgyűlés nevében Zrinszky József választmányi tag mondott köszönetet az elnökségnek, a választmánynak és a tisztikarnak az elmult esztendőben kifejtett eredményes tevékenységéért, amelyet az elnök meleg szavakkal köszönt meg a tisztikar nevében. Elnök javaslatára a közgyűlés táviratilag üdvözölte a kormányzót, a kereskedelemügyi és a kultuszminisztert, valamint a főpolgármestert és a polgármestert. Az 1933. évi zárszámadásokat és az 1934. évi költségvetési előirányzatot, valamint a számvizsgálók jelentését Csák István ellenőr ismertette. Elnök határozatilag mondotta ki, hogy a zárszámadásokat és a költségvetéselőirányzatot a közgyűlés egyhangulag elfogadta és a számvizsgálóknak a felmentvényt megadta. Seenger Béla alelnök ismertette a választmány megüresedett helyeire történt jelöléseket. amelyeket a közgyűlés egyhangúlag elfogadott. Elnök határozatilag mondotta ki, hogy 3 évi tartamra a közgyűlés megválasztotta a választmányba tervező tagoknak: Grabowieczky Leont, Major Istvánt, Nádler Róbertet, ifj. Richter Aladárt és Urbányi Vilmost. Műiparos tagoknak: Dr. Buday Goldberger Leót, Jungfer Józsefet, Lingel Károlyt, Róth Miksát és Szukováthy Istvánt. Műbarát tagoknak: Csányi Károlyt, dr. Petrovics Eleket, dr. Procopius Bélát, dr. Ugron Gábort, dr. Vidéky Emilt és Wälder Gyulát. Számvizsgálóknak egy évi tartamra: Brunner Antalt, Dános Gézát és Houba Károlyt rendes tagoknak, valamint dr. Fekete Gyulát és Jakab Gyulát póttagoknak.

Seenger Béla alelnök a tiszteletbeli tagok választására vonatkozó elnökségi javaslatot terjesztette elő. Elnök határozatilag mondotta ki, hogy Ágotai Lajost és Nádler Róbertet a közgyűlés egyhangúlag választotta meg a társulat tiszteletbeli tagjaivá, miután hosszú évtizedeken keresztül, mint a választmány tagjai, fáradhatatlan munkával, lelkes buzgósággal munkálkodtak a társulat érdekében. Megválasztásuk alkalmából igaz szeretettel a legmelegebben üdvözölte őket, kérve, hogy a jövőben is hasonló buzgalommal bocsássák rendelkezésre tapasztalataik gazdag tárházát a társulat fellendítése érdekében. Miután a tárgysorozatban indítványok nem voltak felvéve, elnök megköszönte a tagok megjelenését és Isten áldását kérve a társulat működésére és minden tagjára, a közgyűlést bezárta.

1934 május 8-án a választmány tartott ülést, amelyen megjelentek Bodon Károly, Csányi Károly, Feyér Gyula, Gerenday Antal, Grabowieczky Leon, Lakatos Arthur, Ligeti Miklós, Major István, Ohmann Béla, dr. Procopius Béla, dr. Pacher Béla, ifj. Richter Aladár, Seenger Béla, Szablya János, Szabó Rezső, Szukováthy István, Helbing László titkár és Deák István mérnök.

Ligeti Miklós alelnök üdvözölte a megjelenteket és az ülést megnyitotta. Napirend előtt bejelentette, hogy az 1933. évre vonatkozó XLIX. rendes közgyűlés a legnagyobb rendben folyt le. Utána Seenger Béla alelnök alelnökségének 10 éves jubileuma tiszteletére a Fészek Klubban ünnepi vacsora volt, amelyen mintegy 150-en vettek részt. Bejelentette, hogy a közgyűlés Ágotai Lajost és

Nádler Róbertet tiszteletbeli tagokká választotta meg s ez alkalomból őszinte örömmel üdvözölte őket. Helbing László titkár a folyó ügyeket ismertette. Jelentést tett a beérkezett üdvözlő levelekről, majd bejelentette, hogy a sokszorosítóművészeti kiállítás megnyitása az Iparművészeti Múzeumban május 18-án lesz. A plakátpályázatot Végh Gusztáv plakátja nyerte meg. Jelentette, hogy az 1933. évi tárgysorsjátékot megtartották s azon 55 tárgyat 500 pengő értékben sorsoltak ki. (A nyerők névsorát mult számunkban tettük közzé) Jelentette, hogy a Goldberger Sám. és Fiai Rt. 1000 pengőt adott díjként egy magyaros mintájú textilpályázatra. Felolvasta azok neveit, akik a társulat tagjai sorába belépni szándékoztak és ismertette a taglétszámot. Elnök határozatilag mondotta ki, hogy a titkári jelentést a választmány elfogadta. Deák István mérnök a háziipari ügyeket ismertette. Bejelentette, hogy a társulat igen nagy sikerrel szerepelt a milanói árumintavásáron, a hol az eladás 63.500 lírát tett ki. Bejelentette továbbá, hogy a társulat a padovai árumintavásáron is részt szándékozik venni. Feyér Gyula, dr. Pacher Béla, ifj. Richter Aladár, Szablya János és Szukováthy István hozzászólása után elnök határozatilag mondotta ki, hogy a háziipari jelentést a választmány egyhangúlag tudomásul veszi, felolvasta azok neveit, akiket a közgyűlés a kilépő tagok helyébe választott meg s bejelentette a választmány megalakulását. Titkár ismertette a választmány kiegészítésére vonatkozó elnökségi javaslatot s elnök határozatilag mondotta ki, hogy a választmány kiegészítette magát egy évi időtartamra a következőkkel: Bokros Ferenc, M. Kiss Erzsi, Klausz Gyula, Kórody György, Kölber Dezső, Mátrai Lajos, Tóth Gyula, Végh Gusztáv, Zadubánszky Irén és Zrinszky József. Elnök melegen üdvözölte az új választmányi tagokat s felkérte a titkárt az igazgatósági, illetőleg a bizottsági tagságokra vonatkozó javaslat ismertetésére. Titkár felolvasta a javaslatot s elnök határozatilag mondotta ki, hogy nevezetteket egy évi tartamra a választmány egyhangúlag megválasztotta. Igazgatóság: dr. Hültl Dezső, Lingel Károly, Lakatos Arthur, dr. Pacher Béla, Schober József és Végh Gyula. Gazdasági bizottság: Bodon Károly, Feyér Gyula, dr. Gulden Gyula, Nagy Antal és Schober József. Bíráló bizottság: Csányi Károly, Györgyi Dénes, Helbing Ferenc, Menyhért Miklós, dr. Petrovics Elek, ifj. Richter Aladár, dr. Szőnyi Ottó, Telcs Ede és Wälder Gyula. Kiállítási bizottság: Bodonyi Jenő, Bodon Károly, F. Kovács Erzsébet, Sz. Gyenes Lajos, Houba Károly, Lakatos Arthur, Klausz Gyula, Kórody György, Kölber Dezső, Kulcsár Sándor, M. Kiss Erzsébet, Major István, Majoros Károly, Mátrai Lajos, Menyhért Miklós, Minár Pál, Nagy Antal, Ohmann Béla, Róth Miksa, dr. Procopius Béla, Sipos Lajos, Szathmáry István, Szukováthy István, Tóth Gyula, Urbányi Vilmos, Vágó Dezső, Vass Béla, dr. Vidéky Emil, Zadubánszky Irén és Zrinszky József. Propagandabizottság: Barta Károly, Bodor Aladár, Bokros Ferenc, Conrad Ottó, Fischer Zsigmond, Gerenday Antal, Grabowieczky Leon, Hauswirth Ödön, Horváth Béla, Hosszú István, Jakab Gyula, Nádler Róbert, Szabó Rezső, dr. báró Szalay Gábor, dr. Szalai Emil, dr. Szőnyi Ottó, Végh Gusztáv, Wälder Gyula, Wolfner Gyula, Zadubánszky Irén, és dr. lovag Ybl Ervin. Ezekután több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekesztette.

1934 május 15-én a bíráló bizottság tartott ülést, amelyen megjelentek Csányi Károly, Györgyi Dénes, Helbing Ferenc, Lakatos Arthur, Ligeti Miklós, Menyhért Miklós, ifj. Richter Aladár, Seenger Béla, dr. Szalai Emil, dr. Szőnyi Ottó, Urbányi Vilmos, Wälder Gyula és Helbing László titkár, valamint Tranger József, Pápai Ernő és Neumann Tibor, mint meghívottak.

Szablya János ügyvezető alelnök üdvözölte a megjelenteket és az ülést megnyitotta. Bejelentette a bíráló bizottság megalakulását, amelynek tagjai Csányi Károly, Györgyi Dénes, Helbing Ferenc, Menyhért Miklós, dr. Petrovics Elek, ifj. Richter Aladár, dr. Szőnyi Ottó, Telcs Ede és Wälder Gyula lettek, a legutóbbi választmányi ülés határozata értelmében. Javaslatára a bizottság elnökéül Helbing Ferencet választotta meg, aki már sok év óta tölti be ezt a tisztet lelkes és önzetlen munkával.

Helbing Ferenc elnök átvette az elnöklést és meleg szavakkal köszönte meg a bizottság bizalmát. Javaslatára a bizottság előadójául ifj. Richter Aladárt választotta meg, Ügyvezető alelnök bejelentette, hogy a mai ülés tárgya a „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás“ beküldött anyagának a felülbírálata, amelyet a kiállítás rendezősége már előzetesen igen szigorú rostálásnak vetett alá. A bizottság elnöke bejelentette, hogy a beküldött anyag óriási volta miatt az előzetes válogatást a kiállítási szűkebb bizottság végezte el, miután ez hetekig tartó munka volt. A bíráló bizottság mai feladata a kiválogatott anyagot átvizsgálni. Sajnos, Budapesten nincs megfelelő kiállítási helyiség s így a beküldött kitűnő anyagnak csak egy kis része állítható ki s így Györgyi Dénes, a kiállítás rendezője igen nehéz feladat előtt állott. Neumann Tibor a grafikai szakmák nevében köszönetet mondott a társulatnak e kiállítás megrendezéséért. Szerinte a nyomdaipar teljesen tisztában van azzal, milyen sokat köszönhet

Gróf József: Szignet.

e kiállítással a társulatnak. A kiállítás a maga nemében elsőrangú. Ügyvezető alelnök a társulat nevében megköszönte az elismerést. A kiállítás megrendezése igen nagy munka volt s nagy anyagi áldozatokkal járt. Reméli, hogy a nyomdaiparnak nagy hasznot fog jelenteni. A társulat mindenekelőtt a kiállítási anyag elsőrendű voltára fektette a hangsúlyt. Ifj. Richter Aladár megköszönte előadóvá történt megválasztását. Szerinte a társulat szakmai kiállításai megrendezésével kitűnő szolgálatokat tesz az egyes iparágaknak. A tervezők, iparosok és a közönség ezentúl könnyebben fogja megtalálni egymást. Elnök megköszönte az elismerő szavakat és felkérte a bizottságot, hogy a kiállítási anyagot tekintse meg. — A bizottság hosszú és körültekintő munkával vizsgálta át a kiállításra kerülő anyagot és annak kiállításához véglegesen hozzájárult. Elnök ezekután több tárgy nem lévén, az ülést bezárta.

1934 május 29-én az igazgatóság és gazdasági bizottság tartott együttes ülést, amelyen részt vettek: Bodon Károly, Feyér Gyula, Lakatos Arthur, Schober József, Szablya János, Szablya Frischauf Ferenc és Helbing László titkár.

Szablya János elnök üdvözölte a megjelenteket és az ülést megnyitotta. Napirend előtt bejelentette, hogy Seenger Béla alelnök Viktor öccse elhúnyt s a temetésen a társulat nevében részt vett. Majd bejelentette, hogy az igazgatóság tagjaiul a legutóbbi választmányi ülés megválasztotta az elnökségen, a mindenkori szerkesztőn és ügyészen kívül dr. Hültl Dezsőt, Lingel Károlyt, Lakatos Arthurt, dr. Pacher Bélát, Schober Józsefet és Végh Gyulát. A gazdasági bizottság tagjaiul pedig Bodon Károlyt, Feyér Gyulát, dr. Gulden Gyulát, Nagy Antalt és Schober Józsefet. Bejelentette az igazgatóság és a gazdasági bizottság megalakulását és javaslatára a gazdasági bizottság elnökéül Schober Józsefet választotta meg, aki lelkes és agilis módon látja már sok év óta el a társulat gazdasági ügyeit. — Helbing László titkár ezekután a folyó ügyeket ismertette, amelyeket az együttes ülés tudomásul vett. Majd a háziipari ügyek ismertetésére került a sor, amikor is bejelentette, hogy a Magyar Iparművészet és a Muskátli fuziója már befejezett tény s a Muskátli mint a Magyar Iparművészet háziipari melléklete, fog megjelenni. A vonatkozó szerződést felolvasta. Többek hozzászólása után elnök határozatilag mondotta ki, hogy az együttes ülés a Muskátli és a Magyar Iparművészet fuziójának ügyét tudomásul veszi. Titkár ezekután a milanói vásár eredményéről tett jelentést, amely alkalommal az eladás 63.500 líra volt. Bejelentette, hogy a társulat legközelebb a padovai vásáron vesz részt. Jelentést tett ügyvezető alelnöknek és Deák István mérnöknek a kender és len feldolgozása ügyében Szegeden történt kiszállásáról. — Jelentését az együttes ülés tudomásul vette. — Elnök bejelentette, hogy a Lakos-féle szentesi birtokhagyaték ügyében a társulati ügyész érintkezésbe lépett az alapítványi tervezett kidolgozása végett az illetékes érdekeltekkel. — Tudomásul szolgál. — Lakatos Arthur, a kiállítási bizottság elnöke a „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás" megnyitását és a kiállítás érdekében folytatott propagandat ismertette. Javaslatára az együttes ülés jegyzőkönyvben mondott köszönetet mindazoknak, akik a kiállítás létesítéséhez anyagi támogatásukkal hozzájárultak. Felhatalmazást kért, hogy az ősszel Nyíregyházán rendezendő kiállítás ügyében az előmunkálatokat a kiállítási bizottság megkezdhesse s felkérte az együttes ülést, hogy a téli lakásművészeti kiállítás — amely az Andrássy úti állandó kiállítás helyiségében lenne — előmunkálatait indítsa meg. — Elnök többek hozzászólása után határozatilag mondotta ki, hogy az együttes ülés a kiállítási bizottság jelentését tudomásul veszi és a szükséges felhatalmazásokat megadja. H. L.

• IN MEMORIAM •

JUNGFER JÓZSEF, m. kir. kormányfőtanácsos, az Országos Iparegyesület alelnöke, társulatunk alapító tagja s sok esztendőn át igazgatósági tagja, a magyar fémipar egyik vezető férfia 54 éves korában elhúnyt.

Halála a magyar ipari társadalomra nézve nagy veszteség. Társulatunk régi hűséges tagját gyászolja őbenne, hiszen társulatunknak fáradhatatlan, buzgó támogatója s lelkes híve volt ő mindig.

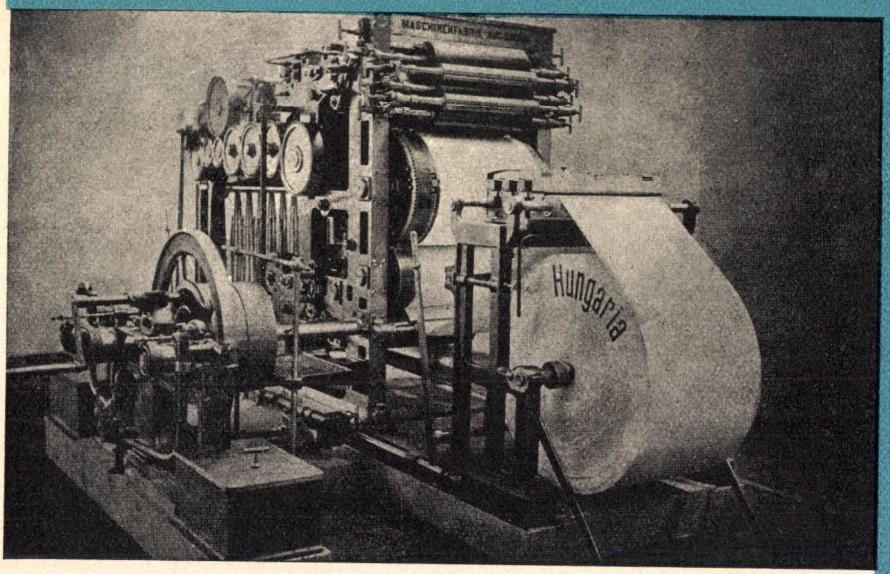
Temetésén társulatunk nevében Seenger Béla alelnök helyezett koszorút sírjára gyászbeszéd kíséretében.

Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni!

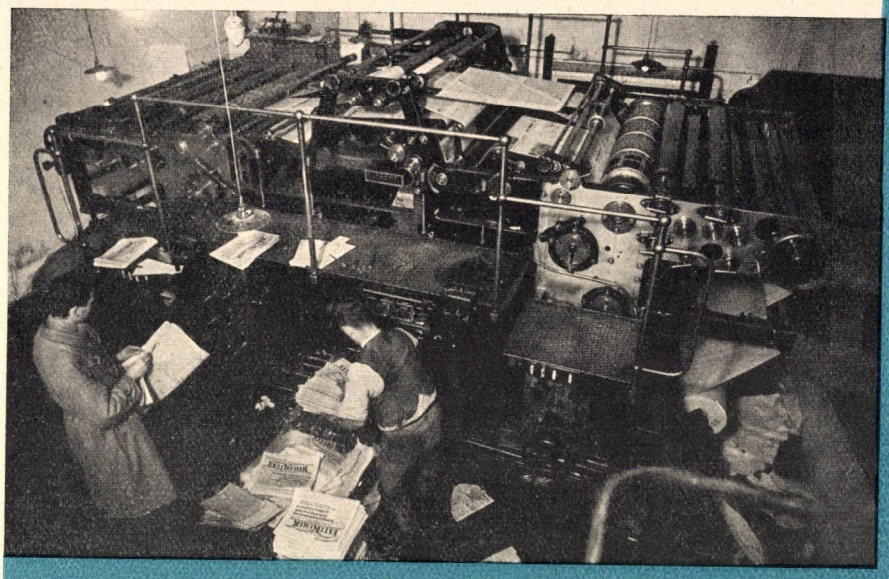
HIKISCH REZSŐ műépítész, m. kir. kormányfőtanácsos ötvennyolcéves korában tüdőgyulladásban hirtelen elhúnyt. Hikisch Rezső nevét az egész ország ismeri. Egyik legtehetségesebb, legfinomabb ízlésű építészünk volt, aki építészeti tanulmányait Wallotnál, Németország egyik leghíresebb építészénél végezte Drezdában. Ő volt az, aki igen sok ízléssel és nagy történelmi tudással restaurálta a miniszterelnökségi palotát, de ezenkívül sok más épület is hirdeti az ő munkásságát.

Társulatunknak 26 éven át volt lelkes, buzgó tagja, aki önzetlen szívvel pártolta mindig a magyar iparművészet ügyét. Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Szablya Frischauf Ferenc. 20.853. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Czakó Elemér.)

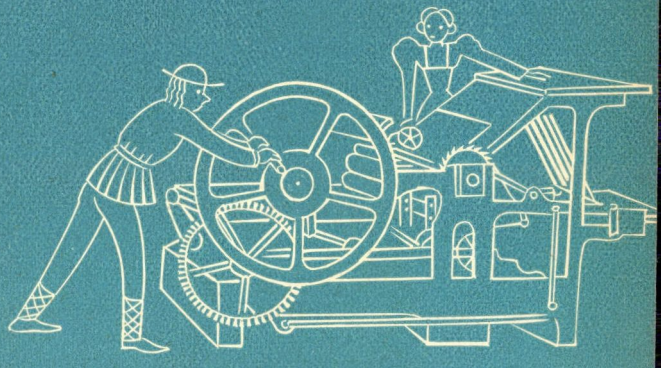

A Hungária Nyomdában 1878-ban üzemben volt rotációsgép. Ez volt az első ilyen rotációs Magyarországon

A Hungária Nyomda egyik modern rotációsgépe óránkénti termelése 40.000 nyolcoldalas lap

«... A nyomógépek kezdetlegesek. Ujságnyomásra ott állott a gyorssajtó; hajtóereje — egy-két tót napszámos...»

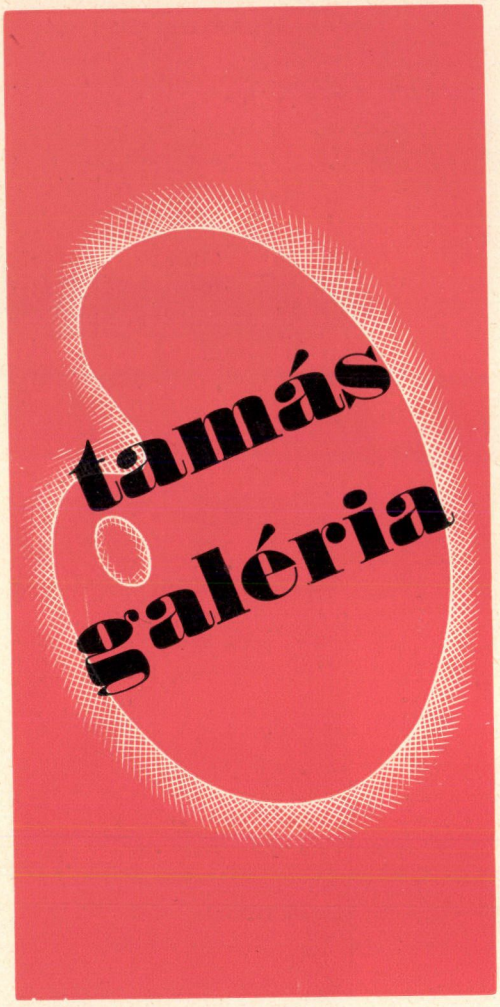
A Hungária Nyomda R. T. jubileumi könyvéből. Tipografia és ólommetszet: Kner Albert. Rajz: K. Lukáts Kató.

A HUNGÁRIA NYOMDA R. T. REKLÁMGRAFIKAI MUNKÁIBÓL

MELLÉKLET ROSNER KÁROLY: „REKLÁMGRAFIKA-REKLÁMFOTO" C. CIKKÉHEZ

Kner Albert: naptárcímlap.
Foto: Lengyel Lajos.

Lengyel Lajos: számolócédula.

Haiman-Kner György: meghívó címlapja.

